

Ж.Дарменов, У.Утегенова

ҚАРАҚАЛПАҚСТАН ХУДОЖНИКЛЕРІ

Darmenov Janjayxan – A'jiniyaz atındag'ı No'kis ma'mleketlik pedagogikalıq institutı su`wretlew o`ner ha`m injenerlik grafikası kafedrası baslıg'ı, □□□□□ педагогика ilimlerinin' kandidatı.

□□□□□□□□ □□□□□□ – көркем өнер таныўшы

Bul kitap qaraqalpaq ko`rkem o`nerinin` rawajlanıwına u`lesin qosqan xudojniklerdin` do`retiwshilik o`mir jolı, tabısları, ustazlıq etken oqıw da`rgayları haqqında bahalı mag`lıwmatlar beredi.

Bunda keleshekte joqarı oqıw ornı talabaları, litsey, kolledj oqıwshıları ha`m usı tarawg`a qızıg`ıwshılar, bolajaq xudojnikler, qa`nigeler ushın paydalı jol-jobalar berilgen.

JUWAPLI REDAKTOR:

-- - A'jiniyaz atındag'ı No'kis ma'mleketlik pedagogikalıq institutı su`wretlew o`ner ha`m injenerlik grafikası kafedrası baslıg'ı, biologiya ilimlerinin' kandidatı.

PİKİR BİLDİRİWSHILER:

1. -- - A'jiniyaz atındag'ı No'kis ma'mleketlik pedagogikalıq institutı su`wretlew o`ner ha`m injenerlik grafikası kafedrasının' oqıtıwshısı, pedagogika ilimlerinin' kandidatı.

2. -- - A'jiniyaz atındag'ı No'kis ma'mleketlik pedagogikalıq institutı su`wretlew o`ner ha`m injenerlik grafikası kafedrasının' ag'a oqıtıwshısı, biologiya ilimlerinin' kandidatı.

КИТАПТА ҚОЛЛАНЫЛҒАН ҚЫСҚАРТЫҰЛАР

МСИ –	Суриков атындағы сүўретлеў өнери институты
ӨзКА (УзБА) –	Өзбекстан Көркем өнери Академиясы
ӨзСДБ –	Өзбекстан сүўретшилериниң дөретиўшилиқ бирлеспеси
ӨзСА –	Өзбекстан Сүўретшилер Аўқамы
ҚМКМ –	И.В.Савицкий атындағы Қарақалпақ Мәмлекетлик көркем өнер музейи
ӨзСГ –	Өзбекстан сүўретлеў өнери галериясы
ОКС –	Орайлық көргизбе сарайы
МСДИ –	К.Бехзод атындағы Миллий сүўретлеў өнери хәм дизайн институты
РСУ –	П.Беньков атындағы Республикалық сүўретлеў өнери училищеси
к., м.б –	кенеп, майлы бояў
к., темп. –	кенеп, темпера
к., а. –	кенеп, акрил
карт., м.б. –	картон, майлы бояў
карт., м.б., о. –	картон, майлы бояў, оргалит
к., м.б., о –	кенеп, майлы бояў, оргалит
к., а.т. –	кенеп, аралас техника

ҚАРАҚАЛПАҚСТАН СҮҰРЕТШИЛЕРИ

Қарақалпақстан - Өзбекстан Республикасының арқа жағында, ойпатлықта жайласқан болып, арқа тәрәптен Арал теңизи хәм Үстирт тегислиги менен шегараланады. Әййем заманлардан бизге шекем жетип келген тарийхый естеликлер, кейинги әўладларға мақтаныш болыўға арзыйтуғын, тарийхта болып өткен ўақыялар хәм аты әсирлер даўамында өшпес из қалдырған белгили инсанлар өмир сүрген бул жер өзиниң усындай мәдений, тарийхый, руўхый байлықлары менен дүньяға танылып атыр. Бул жерде жасаўшы халық өнерментшилик хәм халық қол-өнериниң бийбаха үлгилерин жаратып, кейинги әўладларға бай мийраслар қалдырып кеткен хәм усы байлықларға тийкарлана отырып кейинги урпақлар еле де гөззал, еледе әжайып дөрәтпелер жаратыў күшине ийе. Үлкемизде сүўретлеў өнери тек ғана усы қарақалпақларға тән болған бай халық қол өнерин билиў хәм түсиниги тийкарында өсип-өнген хәм усы өнердиң бийтәкирар өзгешеликлерин көрсетип берген.

Сүўретшилик кәсиби ХХ әсирдиң 60-жылларынан баслап жәмийетшилигимизде пайда бола баслады: бул ўақытлары үлкемизге Өзбекстан хәм Россиядан көп кәниге сүўретшилер көплеп келе баслаған еди. **Олар бул жердиң өзгеше көринислери, қуяшлы тәбияты, халқы, мәденияты хәм қол өнерине жүдә қызықты хәм өзлериниң картиналарында алған тәсирлерин көрсетиўге тырысты.**

Жергиликли талантлы жаслар болса өз туўған жериниң келбетин өзлериниң түсиниўи, көриўи арқалы сүўретлей алды. 1966-жылы Нөкис қаласында Мәмлекетлик көркем өнер музейи ашылды хәм белгили Москвалы сүўретши Игорь Савицкий усы музейдиң биринши директоры болып **белгиленди. ()**

Бул жағдай Қарақалпақ сүўретлеў өнериниң раўажланыўы хәм жаслар арасында дөрәтиўшиликтиң өсиўинде үлкен роль ойнады. Игорь Витальевич талантлы жасларды қоллап-қуўатлады хәм музейдиң бай картиналар коллекциясы олар ушын таяныш мектеби болып хызмет етти .

Жергиликли жаслар арасынан өсип шыққан хәм профессионал дәрежеде жетилискен сүўретшилерден бири Қыдырбай Саиповтың басламасы менен 1972

жылы Қарақалпақстан Сүўретшилер Аўқамын дүзиў бойынша шөлкемлестириў комитети дүзилди, оның дизиминде Қ.Саипов, И.Савицкий ҳәм Ф.Мадгазинлер бар еди. Олар сол ўақыттағы шәрт-шараятлар, жағдайлар, талапларды үйренди, талантлы адамлар менен ушырасып, олар менен гүрриңлер алып барды, өз-ара мәсләхәтлескен ҳалда оларды қоллап-қуўатлап, келешектеги жумыслардың жойбарларын дүзип отырды.

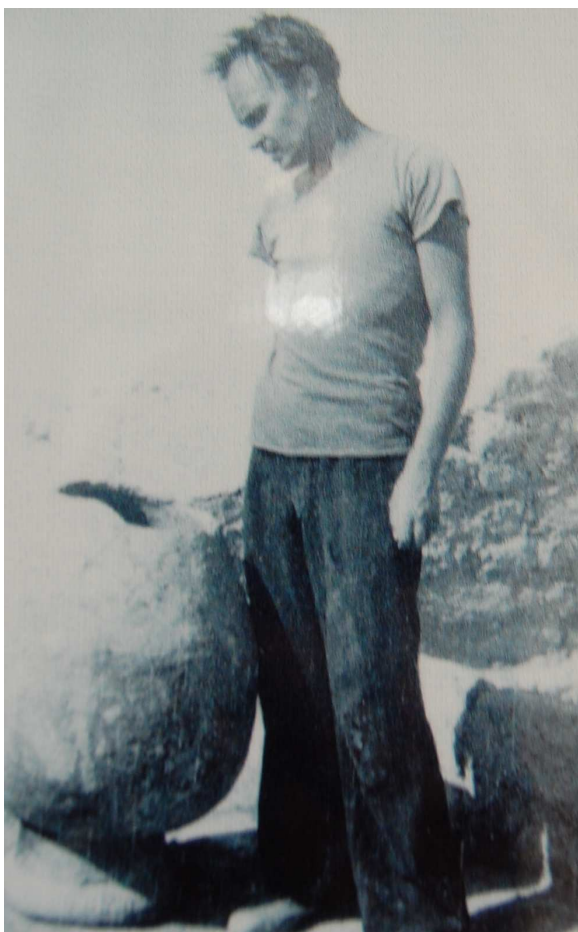
1974-жылы Қарақалпақстан Сүўретшилер Аўқамы дүзилди. Сол ўақытта Сүўретшилер Аўқамының дизимине 9 сүўретши ағзалыққа өтти. Әйне сол дәўирде республикамызга басқа жақлардан көплеген сүўретшилер келе баслады. Келешекте ислеў ушын үлкен әрманлары ҳәм ойлаған мақсетлерин әмелге асырыўға үлгермей Қыдырбай Саипов мезгилсиз дүньядан көз жумды ҳәм сол дәўирдеги алға өрлеп турған дөретиўшилиқ ҳәм раўажланыўда үлкен жоғалтыў жүзеге келди. Деген менен, бийик мақсетлерге қарай умтылыўдың ирге тасы қойып үлгерген еди. Аўқамның биринши баслығы етип көркем өнер изертлеў илимлери кандидаты Ағынбай Алламуратов сайланды. Жумыслар барысында тарийхый ҳәм белгили сәнелерге бағышланған ҳәмде Башқурыстан, Татарстан, Дағыстан республикаларында өткерилген мәденият күнлерине арналған, сондай-ақ Нөкис, Ташкент, Москва, Алма-ата, сондай-ақ узақ ҳәм жақын шет еллердеги қалаларда үлкен көргизбелер шөлкемлестирилди. Хәзирги күнлери К.Саипов, И.Савицкий, А.Еримбетов, Ж.Қуттымуратов, Ж.Изентаев, И.Алибеков, А.Утегенов ҳәм басқа да сүўретшилердиң атлары дүнья жүзине белгили болып атыр.

1997-жылы Өзбекстан Республикасы Президенти Ислам Абдуғаниевич Каримовтың пәрманы бойынша Өзбекстан Көркем өнер Академиясы шөлкемлестирилди ҳәм бизиң дөретиўшилиқ аўқамымыз Өзбекстан Көркем өнер Академиясының Қарақалпақстан бөлимине айланды. Оның қурамына көплеген сүўретшилер ағзалыққа қабыл етилди. Живописец-сүўретши Ж.Изентаев ҳәм скульптор Ж.Қуттымуратов Өзбекстан Көркем өнер Академиясының дәслепки академиклери болып табылады. Жемисли мийнетлери ҳәм республикамыздың сүўретлеў өнериниң раўажланыўына белсенди үлес қосып атырғанлығы ушын көпшилиқ сүўретшилерге хұрметли атақлар, орден ҳәм медаллар берилди, басқа

мәмлекетлерге дөретиўшилиқ сапарларына жиберилди, 2010 жылы скульптор Ж.Қуттымуратов «Жыл сўўретшиси» деп жәрияланды. Буның барлығы бизиң тарийхымыз ҳәм әлбетте бизиң дөретиўшилигимиздиң үлкен жетискенликлери.

Бул китапта Қарақалпақ сўўретшилериның бир қатарының жумыслары ҳаққында айтылған. Бул материалларды топлаў ҳәм үйрениўде жақыннан жәрдем көрсеткенлиги ушын И.В.Савицкий атындағы **ҚМҚМ** **не** ҳәм сўўретши С.Байбосыновқа, көркем-өнер изертлеўшиси Г.Турдымуратоваларға айрықша миннетдаршылық билдиремиз.

САВИЦКИЙ ИГОРЬ ВИТАЛЬЕВИЧ

Живопись, графика

1915-ж. – Киевте тууылган (Украина).

1946-ж. – В.Суриков атындағыМСИ ди питкерген.

1946-1950-жж. – Москвадағы сүүретлеу өнери көргизбелери катнасыушысы.

1950-1957-жж. – СССР Илимлер Академиясының Хорезм археологиялық-этнографиялық экспедицисының сүүретшиси.

1957-1966-жж. – Қарақалпақстан тарийхий-үлкетаныу музейи директоры, Орта Азия халық қол-өнери үлгилерин жыйнау, Қарақалпақстанда археологиялық қазылмалар бойынша экспедициялар шөлкемлестириушиси.

1964-ж. – Өзбекстанға мийнети сиңген көркем өнер ғайраткери.

1965-ж. – «Қарақалпақ халық қол өнери. Ағашқа нағыс ойыу» атлы усы тарауда ең биринши илимий-изертлеу бойынша китап басып шығарды.

1966-ж. – Қарақалпақстан Мәмлекетлик көркем өнер музейиниң шөлкемлестириўшиси хәм биринши директоры, XX әсирдиң 1920-1930-жылларындағы авангард сүүретлеў өнери хәм Орта Азия халықларының халық қол-өнери үлгилери коллекциясын топлады, үлкемизде археологиялық қазыўлар алып барды.

1971-ж. – Бердақ атындағы Мәмлекетлик сыйлықтың лауреаты.

1974-ж. – Қарақалпақстан Республикасы Халық сүүретшиси.

1974-ж. – «ККАССР Мәмлекетлик көркем өнер музейи» китабы дүзиўшиси хәм авторы.

1984-ж. – Москвада қайтыс болды.

2002-ж. – Қайтыс болғаннан соң «Буюк хизматлари учун» ордени менен сыйлықланды.

Москвалы сүүретши Игорь Савицкий бизиң үлкемизге 1950 жылы келген еди. Ол бул жерде өзи ушын әжайып дүньяны ашты-өзгеше тәбият, халықтың бай тарийхы хәм мәденияты, оның өзгешеликлери хәм хәдийселери, адамлары, олардың турмысы, жергиликли халықтың айрықша қол-өнери оның пүтин итибарын өзине тартты. Ол Хорезм археологиялық-этнографиялық экспедициясының дизиминде сүүретши еди хәм өзиниң хәр бир бос ўақтың живописке бағышлады. Сол ўақытлары ол өзиниң картиналары менен Нөкистеги хәм Ташкенттеги көргизбелерге қатнасып жүретуғын еди. Оның дөретиўшилигинде пейзаж тийкарғы орынды ийелейди. Пейзаж жанрындағы сүүретши сыпатында ол өзи ушын Қарақалпақстан тәбиятының гөззаллығы хәм өзгешеликлерин көрсете алатуғын живопислық усыллардың көплигин таба алды. Ол тәбият қойнында көплеп этюдлар жаратты, оларды көпшилиги толық жуўмақланған картиналардан қалыспайды. Ол көплеп Әййемги Хорезм естеликлери хәм оларды қоршаған тәбият көринислерин сүүретледиди хәм бул оның дөретиўшилигиниң ең баслы темасына айланды. Ол дөреткен пейзажлар әдетте енине кеңейген көриниске ийе болып, хәр бир картиналары монументал хәм лирикалық бағдарда қабыл етиледиди. *Жарықлық* - сая мәселелери, картинаның живопислық фактурасы хәм этираптың өзгеше сүүретлениўи Орта Азия

тәбиятының бийтәкирар сулыұ көринислери тек ғана сыртқы экзотикалық көринисте көрсетилмеген. 1950-жыллары жаратылған Хийұа пейзажлары топلامы реңлер гаммасының нәзиклиги хәм декоративлиги менен ажыралып турады. Жумыстың колориты хәм техникасы мазмунға байланыслы өзгерип турады. Жеңил акварельлик мазок затлардың характерлерин таңғы хәм кешки ўақытлардағы жақтылықтағы жағдайын көрсетип береди. Бундай гезлери олар ҳаўаға араласып кеткенге мегзейди. Ал қуяшлы күнде болса олар толық, рельефли хәм олардың материаллығы сезилип турады. Сүүретшини тәбияттың хәр қыйлы жағдайлары қызықтырды. Бир қарағанда елеспесиз көринген мотивлерде оның хәўесин келтиретуғын еди, импрессионистлер сыяқлы ол тынымсыз өзгерислерди дәл хәм анық көрсете билди. Буларға «Хийұа. Биринши нурлар», «Хийұа. Қарағашлар», «Қават қала. Минор», «Қызыл қала», «Аяз қала», «Қалалы ғыр. Сәскеде», «Дийханабадта гүздің күни», «Қазақдәрәя. Гүңгирт күни қара үй», «Кәрўан сарай дәрўазасы», «Палўан пир ата мазарының шарбағы», «Адамлы қала күндиз», «Қой қырылған қаладағы кеш», «Мыс қайнаған сәскеде», «Геўгим», «Қаршыдағы күн батысы», «Хийұа. Мазарлар», «Қорған», «Нөкис көшеси» хәм т.б. киреди. Оның дәретпелеринде шебер устаның қылқәлем менен жаратылған уллы хәм гөззал Орта Азия тәбиятының образын көриўге болады. Оның жумысларын оның ой-пикирлери хәм сезимлери жәмленген дәретиўшилиқ мийўасы деп түсинемиз.

- ✓ Савицкий И. Бағда. к.м.б. (И.В. Савицкий атындағы ҚМҚМ)
- ✓ Савицкий И. Бәхәрги күн. к.м.б. (И.В. Савицкий атындағы ҚМҚМ)
- ✓ Савицкий И. Министрлер Кеңеси имараты алдындағы сквер. к.м.б. (И.В. Савицкий атындағы ҚМҚМ)
- ✓ Савицкий И. Қызыл ғыр. Таң. к.м.б. (И.В. Савицкий атындағы ҚМҚМ)
- ✓ Саипов К. Автопортрет. к.м.б. (И.В. Савицкий атындағы ҚМҚМ)

□□□□□□□□ □. □ □□□□. □.□. (□□□ □□ □□.
□.□.□□□□□□□□□□)

Савицкий И. Кызыл=гыр. Утро. х.м. (ГМИ РК им. И.В.Савицкого)

САИПОВ ҚЫДЫРБАЙ

□□□□□□ □. □□□□□□□□□□□. □.□. (□□□ □□ □□.
□.□.□□□□□□□□□□)

Живопись, графика, китап графикасы, театр декорациясы

1939-ж. – Шымбайды туўылған.

1963-ж. – Ташкенттеги П.Беньков атындағы сүүретлеў өнери училищесин тамамлаған.

1963-ж. – Ташкент Мәмлекетлик көркем өнер училищесин тамамлады.

1963-ж. – Станиславский атындағы Нөкис Мәмлекетлик музыкалы драма хәм комедия театрында бас художник болып жумыс исследе.

1959-ж. – Нөкис, Ташкент көргизбелерине қатнасты.

1972-ж. – (ҚР СА) Қарақалпақстан Республикасы сүүретшилер Аўқамын дүзиў бойынша шөлкемлестириў комитетин басқарды.

1969-ж. – Бердақ атындағы Республикалық сыйлықтың лауреаты.

1966-ж. – Қарақалпақстан Республикасына хызмет көрсеткен мәдениет ғайраткери.

1969-ж. – Өзбекстанға хызмет көрсеткен мәдениет ғайраткери.

1959-ж. – Өзбекстан Сүүретшилер Аўқамының ағзасы.

1972-ж. – Хожелиде қайтыс болды.

Қыдырбай Саипов өзиниң минезине қарай басқарыўшы гүресшең, талапшаң, ағла инсан еди - ол бәркулла дөретиўге, шөлкемлестириўге, сүүретшилердин басып қосып жумыс алып барыўа тырысты, бәрхәма ислеўди, үйрениўди, өзиниң билимин ҳәм тәжирийбесин арттырыўға умтылып жасады. Ол искер ҳәм билимли болыў менен бирге жүдә талантлы сүүретши еди. Оның искерлиги нәтийжесинде ҚР Сүүретшилер Аўқамын дүзиў бойынша Шөлкемлестириў комитети жүзеге келди. Ол өзиниң қысқа дөретиўшлик ҳәм өмир жолы дәўиринде ол көп ой-пикирлерин ҳәм жумысларын иске асырған. Ол жаңадан-жаңа пикирлерге ийе еди, олардың олардың барлығын әмелге асырып үлгермеди. Ол дөреткен картиналар елеге шекем өзлериниң өзгеше колориты, лирикалық ҳәм көтеринки сезимлерге елтиўши күшке ийе көринислери менен көрерменлерди куўантады ҳәм таң қалдырады. Оның қылқәлеминен жаратылған образлар терең мәниге ийе ҳәм көтеринки руўхландырыў, жағымлы сезимлерди, жақсы пикирлерди пайда етеди.

Станиславский атындағы музыкалы театрда жумыс ислеген жыллары ол көплеген театр постановкаларын береді. Оның халықтың тарийхын, келип шығыўын, мәдениеттың жақсы билиўи өзиниң жетискенликлерине тийкар бола алды. Оның картиналарындағы тәбият көринислери тыныш, жеңил, жағымлы, жумсақ колоритте исленген. «Әмиўдәрьядағы кеш», «Кешки пайыт», «Жол, Кешки пайыт», «Тахтакөпир этюди», «Тандырлы пейзаж», «Автопортрет», «Хәўли. Этюд», «Зәўре портрети», «Вазадағы мийўелер»- бул мийнетлердиң бәринде тәбийий реңлер гармониясы сезиледи.

«Зәўрениң портрети» - художниктиң ең ири ҳәм белгили дөретпелериниң бири. Бул жерде оның пейзаж картиналарынан ажыралып туратуғын жағдайда композиция жарқын, тойғын реңлердиң бир-бирине контраст (қарама-қарсы) қатнасларында дүзилген. Картинада жас шырайлы хаял тамашағөйге ярым

бурылып отырған халда сүүретленген. (художниктің хаялы атақлы театр актрисасы Зәуре Саипова). Реңлердің үлкен-үлкен көлемлердегі қатнастары, формалардың тегислигі, сүүреттегі хаялдың отырған жағдайы хәм көз-қарасы-булардың бәри сүүреттегі хаялдың еркін, жигерли, йошлы, дөретиўши характерин ашыўда хәм оның ишки дүньясының жағдайын, сезимлерин талқынланыўын көрсетиўши көринисти өзине жәмлеген образ.

- ✓ Саипов Қ. Зәүрениң портрети. к.м.б. (И.В. Савицкий атындағы ҚМҚМ)
- ✓ Саипов Қ. Жол. Кешки пайыт. к.м.б. (И.В.Савицкий атындағы ҚМҚМ)
- ✓ Саипов Қ. Натюрморт. Вазадағы мийўелер к.м.б. (И.В.Савицкий атындағы ҚМҚМ)
- ✓ Саипов Қ. Әмиўдәрьяда кеш к.м.б. (И.В.Савицкий атындағы ҚМҚМ)

□□□□□□ □. □□□□□□□□ □□□□□. □.□. (□□□ □□ □□.
□.□.□□□□□□□□□□)

1844年，J.M.W. 特纳。《雨、蒸汽和大中央铁路桥》。水彩画。（伦敦国家美术馆藏）

1844年，J.M.W. 特纳。《雨、蒸汽和大中央铁路桥》。水彩画。（伦敦国家美术馆藏）

ҚУТТЫМУРАТОВ ЖОЛДАСБЕК ЖАНТАЕВИЧ

Куттымуратов Жолдасбек Жантаевич

Скульптура (Мүсиншилик)

1934-ж.— ҚР Кегейли районында туылған.

1961-ж. — Беньков атындағы көркем-өнер училищесин тамамлаған.

1966-ж.— ТТХИ ды тамамлаған.

1970-ж. — Бердақ атындағы Республикалық сыйлықты лауреаты.

1982-ж. — Өзбекстанға хызмет көрсеткен көркем өнер ғайраткери.

1965-ж. — Қалалық, республикалық, шет еллердеги көргизбелердің белсенди қатнасыўшысы.

1970-ж. — ӨзСА ағзасы.

1985-ж. — Монголияға дөретиўшилиқ сапарында болған.

1997-ж. — Өз БА Академиги.

2000-ж. — Өз БА Алтын медалы менен сыйлықланған.

2010-ж. – Жыл художниги деп тән алынған.

Бул шебер сүүретшиниң тийкарғы темасы - хаял образы. Гөззаллықтың улыўма образы – хаял көринисинде сәўлеленеди. Хаял тәбияттың ең сулыў жемиси «Хаял өзиниң сыртқы гөззал көриниси менен бирге ийбелиги, нәзиклиги менен ажыралып турады. Оның бул қәсийети өзине тартады, және хаялды қопал күшлерден қорғап турады. Әйемги дәуірлерден берли хаял-қызлар қымбат бағалы тағыншақлар менен безенген хәм бул тағыншақлар оның гөззаллығын байытыўшы хәм қорғаўшы күшке ийе екенлигине исенген. Хаяллар өзиниң ийбелиги, назлылығы менен күшли. Хаял образы – бул тек ғана хаялдың тәбийғый көриниси емес – ой-пикирлер, сезимлер, тәбийғый хәм рухый күшлердиң тымсаллары булардың бәри хаял образында жәмленеди,- деп ой-пикирлер билдиреди Жолдасбай аға. Бул пикирлерге мысал ретинде «Әмиўдәрья», «Нәзилик», «Әрман», «Түн», «Арал сыбырлысы», «Нәўше», яки улыўма жәмленген образлар – «Қарақалпақ келини», «Алма ушлаған қыз», «Гөззал», «Тумарис», «Миллий бас кийим кийген келин», «Қызыл таслы хаял» хәм және көплеген дәретпелерди атап өтсек болады.

Гейде сондай жағдайлар болады, сайлап алынған материалдың өзи теманы көрсетеди. Материалды үйрене отырып оның көринисине қарай теманы, оның мазмунын ойлап табаман, және кеўлиндеги әрманларын, хәсиретлерим, елеслеримди көз алдыма келтиремен. Гейди материал конкрет образды «Өзи шығарып» береді. Бул жағдай менен жумысларын барысында жийи ушырасып турады. Бир күнлери мен үлкен мрамор тас алып келдим хәм узақ ўақыт оған ўңилип отырдым. Бир ўақытта күткенімди көрдім. Мрамор жүзесинде жас хаялдың бет-әлпети көринди – ол өзиниң жүзине нәрестени мийримли қушақлап басып тур хәм жүдә әсте, бирақ жүдә қәўетерлеп сыбырлап турғанын сездим. Мен бул сыбырды «еситтим». Ал, нәрестеге анығырақ қарағанымда оның балық екенін байқадым. Сонда мен бул теңиз образы екенлигин түсіндим. Бизиң Аралымыздың образы! Мен жумысқа тез кирисип кеттим хәм екін күнде толық тамамладым, себеби жумыс өзимди өзине қатты тартқан еди. Ал, жумысым толық питкен деп ойлағанымда және хайран боларлық хәдийсе болды - тастағы жиңишке жарық

ҳаялдың бетине тап көзине тамған жастың изине уқсап өтип турғанын көрдим. Бул жумысты мен «Арал сыбырлысы» деп атадым, - деп Жолдасбек аға өзиниң ойларын билдирди.

«Арал сыбырлысы» ҳазирги күнде И.В.Савицкий атындағы көркем өнер музейи көргизберин безеп тур ҳәм көрерменлердиң дыққатын өзиниң терең мазмуны менен тартып турады. Бәлким усы көринис арқалы Ана тәбият өзиниң үлкен қайғысы туўралы айтқысы келген болыўы керек, бәлким тәбияттың өзи усы тасты сезимталлы шебердиң қолына тутқан шығар. Әйне усы инсан Ана тәбиятымыздың ҳәсиретин билген ҳәм еситкен ҳәм Ана ол - жас перзенти тәбият, жер сыбырын, космос сеслерин келешек әўладқа жеткерийи керек болған шығар. Биз бул шебер мүсинши устаның жер менен тығыз байланыста екенин айта аламыз ба? Бизиң жеримиз сырларға толы ҳәм гейде ол бул купыяның перделерин уқыплы инсанлар алдында аша алады.

Хәр бир дәретпе- бул оның сезимлери, пикирлери, елеслери. Ол хәр бир дәреткен жумыслары туўралы айтып бере алады. Олар мәзи исленбеген, оларды узақ даўам еткен изленислер, пикирлеў ҳәм әлбетте илҳам, йош арқалы жүзеге келген. Илҳамның пайда болыўы ол ушын хәр қыйлы жағдайда болып өтеди. Илҳам көбинше теамалар итибарын қаратады, мәселен «Түн» - бул жумысты түн күшлерин жас қыз образында көрсетти. Бул қара түстеги мрамордан жасалған болып, бунда сырлылық, шексиз нәзиклик ҳәмде күшлер жәмленген. Ол ҳеш кимнен ғәрезсиз, еркин ҳәм ол бизге әйемги дәўирлердеги еркин қәўимлер қызларын еслетеди.

Ж.Қуттымуратов тән алынған уста, ҳақыйқый сүўретши, сезими күшли гөззаллық дәретиўшиси. Оның шеберлиги ҳүкиметтиң жоқары сыйлықларына ылайық табылды ҳәм дәретиўшиликти сүйип, баҳалайтуғынлардың барлығының хәўесин келтиреди. Өзбекстан Республикасы сүўретлеў өнери академиясы академиги болған ал 2010-жылдың ең жақсы художниги деп табылған ҳәм бизиң халқымыздың мақтанышы болып есапланады. Куттымуратов Ж. Әмиўдәрья. Ағаш (И.В. Савицкий атындағы ҚМҚМ) Куттымуратов Ж. Нәзик. Ағаш. Куттымуратов Ж. Нәўше. Ағаш (И.В. Савицкий атындағы ҚМҚМ).

Куттымуратов Ж. Амударья. дерево. (ГМИ РК им. И.В.Савицкого)

 ШПАДЕ АЛЬВИНА АНДРЕЕВНА

□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□

Живопись, графика, текстил (тоқымашылық)

1935-ж. – Мары областырың Байрам-алы районында (Туркменистан) тууылған.

1960-ж. – ТТХИ ды тамамлаған.

1969-ж. – Москвадағы тоқымашылық институтын тамамлаған.

1969-ж.—Станиславский атындағы музыкалы драма хэм комедия театрында декаратор болып жумыс ислеген.

1969-ж. – Көркем өнер музейинде реставратор.

1981-ж. – «Қайсар қыз» кинофильмине костюмлар бойынша художник.

1980-ж. – ҚР ға хызмет сиңген мәдениет ғайраткери.

1990-ж. – Қарақалпақстанда тоқымашылық хәм кестешиликти қайта тиклеу бойынша белсенди жұмыс ислеген.

1973-ж. – жылдан бери көргизбе қатнасыушысы (Нөкис, Ташкент, Уфа, Казан, Москва).

1973-жылдан берли Өзбекстан Сүүретшилер аўқамының ағзасы.

Художник А.Шпаде өзиниң дөретиушилигин халық қол-өнери менен байланыстырады. Оның миллий қол өнерлери – курақ, кестешилик, тоқымашылық, гилемшилик, миллий тоқыушылықта хәм гилем тоқыуда қолланылатуғын безеулердеги нағыслардың дүзилиси хәм олардың реңлериниң таңланыуы-яғнай, ақбаскур, қызыл басқар, есикқас, белжип, керги, қаршын, дастурхан, қоржын, сондай-ақ, миллий кестешиликтеги тигислердиң характерлерин жақсы билиуи жаңадан композициялар дөретиуге түртки болды. Себеби ол миллий өнерлерди үйрениуге көп жылларды бағышлады хәм бул изертлеулердиң нәтийжелери оның дөретиушилигиниң барлық қырларырында көринеди.

Мәмлекетлик музыкалы театрда художник-декоратор болып ислеген жылларын ол үйрениу хәм излениу жыллары деп есаплайды. Сол ўақыттағы қойылған К.Яшинның «Жол көрсетиуши жулдыз», А.Войничтың «Сона», К.Тулегеновтың «Ким гуналы?», Ж.Асадовтың «Торғай» хәм басқа да спектакль көринислерин безеуде хәр қыйлы еллердиң тарийхын, этнографиясын, мәдениятын үйрениуге, шығарманың сюжети хәмде қатнасып атырған актёрлардың типажларын, хәр бир образға айрықша итибар берип ислеуине тууры келген еди. Образдың характерин ашып бериуде тек ғана актёрдиң шеберлиги, ал соның менен бирге оның костюмлериниң дурыс таңланғаны менен де әхмийетли хәм бул ўазыйпа сүүретшиге жүклетилген болып, өз алдына жуўапкершиликти талап етеди.

А.Шпаде живопись шебери сыпатында да танылды. Оның шығармаларында инсанлардың өз-ара жыллы хәм мийримли қарым-қатнаслары алға сүрилген. «Аналар», «Атыздағы ҳаяллар», «Дем алыс», хәм тағы басқа шығармаларда хаял-қызлар образы түп тийкарынан күшли, шыдамлы хәм мийнет сүйгиш екенлигин

көрсетиўге тырысқан. Сүўретши А.Шпадениң түсиниўинде ҳаяллар күшли, жигерли, батыр, шыдамлы болады ҳәм турмыста дәл усылай екенин дәлиллейди. Көбинесе машқалалардың шешимлеринде ҳаял-қызлардың қатнасы әҳмийетли екенлигин байқаймыз.

Оның дөретиўшилигинде портрет, пейзаж, натюрморт жанрлары да айрықша орын тутады. «Гүздеги шөлистан», «Тереклер менен пейзаж», «Беруний портрети», «Кийиз бенен натюрморт», «Гүзги гүллер», «Нөкисте бәхәр» ҳәм басқаларда этираптағы тәбият көринислерин сәўлелендирген реңлердиң тойғын түслери, еркин сызықлар менен шегараланыўы, реңлердиң контраст қатнаслары, формалар ҳәм көлемлердиң қандайда дәрежеде аўықлығы – бул А.Шпадениң қыл қәлемине тийисли болған дөретпелериндиң айрықша усылларын билдириўши декоратив дүзилис болып, бир қарағанда дәрхәл көзге тасланып турады.

- ✓ Шпаде А. Балконда. к.м.б. (И.В. Савицкий атындағы ҚМҚМ)
- ✓ Шпаде А. Сузане «Өмир дарахты» Тоқыма. Аппликация (И.В. Савицкий атындағы ҚМҚМ)
- ✓ Шпаде А. Сузане «Қуслар». Тоқыма. Тигиў (И.В. Савицкий атындағы ҚМҚМ)

- ✓
- ✓
- ✓
- ✓

□□□□□ □. □□ □□□□□□. □.□. (□□□ □□ □□.
□.□.□□□□□□□□□)

□□□□□ □. □□□□□□ «□□□□□□ □□□□□». □□□□□,
□□□□□□□□□□. (□□□ □□ □□. □.□.□□□□□□□□□)

 АТАБАЕВ АМАН АВЕЗГЕЛДИЕВИЧ

□□□□□□□ □□□□ □□□□□□□□□□□□□□

Мусиншилик, ағашқа нағыс ойыў

1924-ж. – Ташкентте туўылған.

1959-ж. – Беньков атындағы Республикалық көркем өнер училищесин тамамлаған.

1960-ж.- жылдан баслап Қоңырат қаласындағы мектепте сүўретлеў өнери оқытыўшысы болып жумыс ислеген.

1977-ж. – Қарақалпақстан Республикасына хызмет көрсеткен көркен-өнер ғайраткери.

1965-ж. - жылдан бери Нөкис, Алма-ата, Уфа, Бирзкек, Махачкала, Ташкент, Москвада көргизбелерге қатнасқан.

1970-ж. - Өзбекстан Сүўретшилер Аўқамы ағзасы.

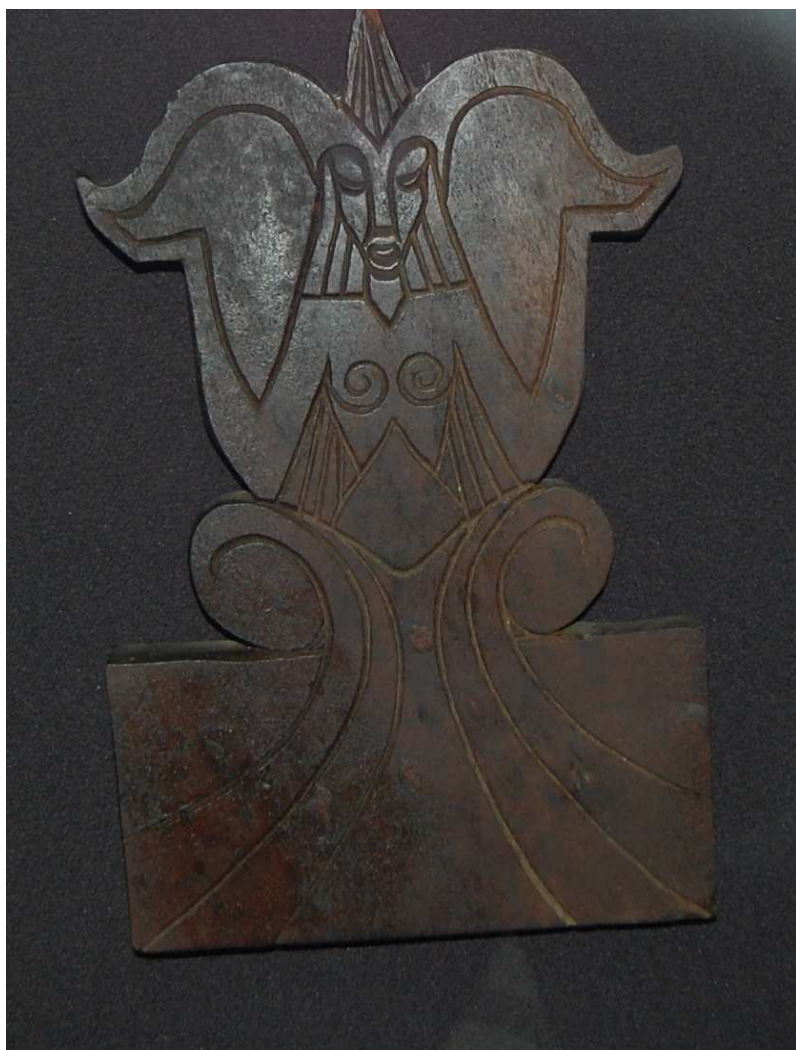
1985-ж. – Ташкентте қайтыс болған.

Ағашқа нағыс ойыу тарихый тийкарларға ийе айрықша өнер. Бизің ата-бабаларымыз өнерментшилик буйымларын безеп, олардың көринислерин және де бай, сүйкимли, сулыу, ықшам қылып көрсетиуге тырысқан. Айрықша итибар хәм сүйиспеншилик пенен безелген буйымлар бизге жетип келген хәм хәзирги күнде ата-бабалардан қалған мийрас өнерлер менен кейинги әуладлар шуғылланып келмекте. А.Атабаев усы өнердің билгир устасы еди хәм оның қоллары менен сулыу хәм қурамалы композициялар дөретилди. Ол хәр қыйлы еллердің ағашқа нағыс ойыу мектеплериниң өзгешеликлерин үйренди. Орта Азия, Әйемги Мысыр, Африка, Шығыс хәм Батыс еллеринде камал тапқан усташылық мектеплерине тән болған көринислерди оның композицияларында көриу қыйын емес. Оларды улыўмав бир композицияға сайлап қойыуы менен өзиниң ойлаған ой-пикири хәм темасын бойсындырып жұмыс ислеуи таң қалдырады. Оның дөреткен «Ер», «Келин», «Тәңри», «Түркмен хаял», Биз «Оқ жай», «Қобыз», «Тахт», «Еки тәрепли есик», хәр қыйлы «Маска», «Үстинлер», «Табақлар» жыйнақлары- булардың бәри түрлише, қыйыр-шыйыр нағыслар менен безелген. Бул жерде өсимлик түри хәм геометриялық нағыслар бир-бири менен араласып, улыўма бир композициялық көринисти пайда етеди. Бул композицияларды бир шетинен баслап тамашалау керек. Бундай нағыслар жылўасы әйем заманлардан бери ата-бабаларымыз тәрепинен пайдаланып келинген- бундай жылаўланған көринисти байқаған тамашагөй ериксиз бул гөззаллықтың шайдасына айланып, нағыслардың сулыўлығы хәм дүзилисинен көзин үзе алмай қалады. Көриниси онша үлкен болмаған «Тәңри» деп аталған дөретпе- Әйемнен көплеген халықлар, әсиресе түркий кәуимлердің арасында кең таралған Тәңриниң тымсаллық образы болып, бир ўақыттың өзінде хәм әпиўайы хәм қурамалы көринисти пайда етеди.

Бул образды хәр қыйлы кәлипте қабыл етиуге болады –сүүретленген көринисти киели гүл-лотос, өсимлик, булт, жалын көринислерин байқауға болады. Бундай көп қырлылық пенен руўхтың әўлиелиги, қудиретлилиги, сырлылығы хәм космослық түсиникте жоқары дәрежеде кеңлиги көрсетилген. Инсан өзиниң ой-өрисин менен хәмме нәрсени, қубылысларды түсиниуи мүмкин емес, әсиресе, оны басқарып турған қудиретли күшлерди толық өзлестириуинде күши келмейтуғын

уғып жасауы керек. Аман Атабаевтың дөретиушилигинде декоративлилик ең баслы орынды тутады. Ол өзиниң дөреткен барлық жумысларында халық усылының декоратив көринислериндеги жағдайын көрсетиўге ерискен. Оның дөретпелеринде әйне усы нәрселерге итибар берилгенлиги ушын да ҳәр қыйлы халықлардың мәдениятының элементлерин қоллана алған. Деген менен бундай мәзи қурамалылықты оның жумысларында сезбеймиз, себеби шебер уста бундай ҳәр түрлиликти улыўма бир көриниске, идеяға, темаға бағындыра алған.

- ✓ Атабаев А. Тәңри. Ағаш (И.В. Савицкий атындағы ҚМҚМ)
- ✓ Атабаев А. Маска «Манғол». Ағаш (И.В. Савицкий атындағы ҚМҚМ)
- ✓ Атабаев А. Семург. Ағаш (И.В. Савицкий атындағы ҚМҚМ)

□□□□□□□ □. □□□□□□□□. □□□□□□ (□□□ □□ □□.
□.□.□□□□□□□□□□)

□□□□□□□ □. □□□□□□. □□□□□□ (□□□ □□ □□.
□.□.□□□□□□□□□□)

🚩 ТӨРЕНИЯЗОВ ДАРИБАЙ

Скульптура (Мүсиншилик)

1928-ж. – Кегайли районында тууылған.

1973-ж. – Бердақ атындағы Республикалық сыйлықтың лауреаты.

1978-ж. – Қарақалпақстан Республикасы көркем өнер ғайраткери.

1988-ж. – Қарақалпақстан Республикасы халық художниги.

1965-жылдан баслап Нөкис, Ташкент, Москва, сондай-ақ, Германия, Югославиядағы хәр қыйлы көргизбелердің қатнасыушысы.

2003-ж. – Нөкисте қайтыс болған.

Композициялық сюжет хәм формаларының биргеликли әпиұайы жағдайын көрсетиў Д.Төрениязовтың дөретиўшилигиниң айрықша белгиси болып табылады. Оның ең жақсы көрген материалы – бул ағаш болып, ол өзиниң дийдилеген образын толық ислеп болғанша саатлап ислеўи мүмкин еди. Ол қасына қандайда – бир көриксиз ағаш бөлегин алады да, анық хәм әсте-ақырын хәрекетлерм енен ойлаған ойына жетиў ушын жумысты баслайды хәм ең соңында бул ағаштан хәр қыйлы образлар – данышпан, гөззал хаял, лаққы, кишкене балалар, әпсаналық хәм ертеклердеги қахарманлардың тулғалары пайда болады. Көбинесе ағаштың қопал фактуралары сол турысында қалдырылып, композицияны еле де байытып көрсетеди. Ол дөреткен «Өмирбек лаққы», «Бердақ», «Батыр», «Аңшы», «Шөгирме кийген ғарры», «Балалар хәм пышықлар», «Тоғай қызы», «Сирин қусы», «Шопан», «Көркем жигит», «Сәлле кийген еркек» қусаған жумысларда халықлық образларды көриўге болады. Формалары жағынан әпиұайы болған бундай мүсинлер өзиниң шын ықласлылығы, әпиұайылығы, өзине тән болған гөззаллығы менен тамашагөйди өзине тартады хәм таң қалдырады. Олардың көпшилиги инсанларды өзине жақын көрсетеди, хәтте гей биреўлери күлкиге шарлайды. Тап өмир ең гүллеген парызында усы ағашларға сиңип, қатып қалған сыяқлы.

Тәбият хәм турмыс пенен байланыслы ол дөреткен хәр бир дөретпеде көзге тасланады. Ағаш пенен жумыс ислей турып, оның менен сәўбетлесип атырғандай болады. Айырымларындағы тәбийғый жағдайларды қозғамастан қалдырып, сол күйиндеги көринисти сақлап қалып, композициялық дүзилисине бағындырған халда образға және де күшли жанлылық бағышлай алған. Бундай жумыслар қатарында «Шөгирме кийген ғарры» композициясын атап өтсек болады. Бунда гүжим терегинде пайда болған гедир-будыр бөлеги ғаррының кийип алған шөгирме бас кийими етип көрсетилген. Ал, «Сақаллы адам» деген жумысында теректиң түбирлериниң тәбийғый көриниси адамның узын сақалына мегзес қалдырылған. «Балалар хәм пышықлар» деп аталған көриниси курамалы болған дөретпеде бир қарағанда ойықлар хәм дүмpekлерден ибарат көринисти көриўге болады хәм анығырақ қарағандай болса балалар хәм пышықлардың тулғаларын

байқаймыз. Бул жұмыстардың бәрі композициялық дүзилисин хәм сюжетин және де байытып, бундай «мәзи тәбийғыйлық» тың ой-ористин, идеяның ушқырлығын тәмийинлейди.

- ✓ Турениязов Д. Сирин қусы. Ағаш (И.В. Савицкий атындағы ҚМҚМ)
- ✓ Турениязов Д. Шөгирме кийген ғарры. Ағаш (И.В. Савицкий атындағы ҚМҚМ)

□□□□□□□□□□ □. □□□□□□ □ □□□□□□□ □□□□□□□□.
 □□□□□□ (□□□ □□ □□. □.□.□□□□□□□□□□)

□□□□□□□□□□ □. □□□□□ □□□□□. □□□□□□ (□□□ □□ □□.
□.□.□□□□□□□□□□)

ЕРИМБЕТОВ АБДУЛЛА

1931-ж. – Өзбекстан Республикасы Наўайы ўалаятының Тамды районында туўылған.

1965-ж. – ТТХИ ди тамамлаған.

1963-ж.–Нөкис қалалық көркем ислеп шығарыў устаханаларында сўўретши болып жумыс баслаған.

1970-ж. – «Пидайы мийнетлери ушын» медалы алған.

1963-ж. жылдан баслап Нөкис, Ташкент, Москва, Ленинград, Казан, Уфа, Махачкаладағы көргизбелерге қатнасқан.

1970-ж. – УзБА ағзасы.

Сўўретши Қарақалпақстанда сўўретлеў өнери тийкарын салыўшылардын бири болып табылады. Оның дөретиўшилиги дерлик 50 жыл даўамында жемисли даўам етип атыр – бул табыслар устаз сўўретшиге үлкен хұрмет хәм даңқ алып келеди. А.Еримбетов Қарақалпақстанның жетекши сўўретшилеринен болып, оның дөретиўшиликтеги ғайраткерлиги республикамыздаң дөретиўшилигиниң раўажланыўында орны гиреўли болып, буған өзиниң үлесин қосып киятыр. Ол көплеген пейзаж, портрет, натюрморт жанрларында мийнет етиў менен бирге өзиниң жақсы көрген жанры - тематикалық-турмыслық картиналарды дөретиўге

көп күш сарылады. Бундай дөретпелер арасынан «Тарас Шевченко Аралда», «Балықшылар», «Нәл тигиў», «Ошақ басында» хәм тағы да қатар картиналарды айтып өтиў керек. Бул жумысларда тийкарынан үлкемиз тәбияты, адамларды турмысы, белгили хәдийселер өз алдына сезимлер эмоционал жағдайларда реңлердиң айрықша үйлесимлилиги менен көрсетилген. Художник тәбияттың хәр қыйлы жағдайын көрсетиўге хәрекет етеди.

«Қаратерең көли», «Бултлы күн», «Жайлаў», «Қызкеткен елаты», «Қоскөл», «Назархан», «Қара үй алдында», «Нәўшелер», «Туўылған дер жағалаўлары» кусаған картиналарда жүрегине жақын болған жеролердиң өзгеше келбетин көрсете алған. Бунда Тахтакөпир, Назархан, Қаратерең, Үстирт көринислери арқалы пүткил Қарақалпақстанның өзгеше тәбиятын ашып берген.

1961-жылғы исленген «Бул жерде қала бой тиклейди» деген дөретпесинде көринисте аспан хәм жер үлкен бөлеклерде көрсетилген. Ал, қала қурыўды жобаластырып турған адамлар усы үлкен бослықтағы жалғыз инсанлар киби көрсетилген. Ең қызығы, бул жерде кейин ала қала салынғанлығы мәлим. Ал, картинадағы адамлардың күш-жигерин, өз күшине, тәбият тәсирлерине деген үлкен исенимли реңлер арқалы шеберлик пенен сүўретленген. Инсан тәбияттың бир бөлеги болса да, лекин әйне сол ғана дөретиўшилик күшке ийе.

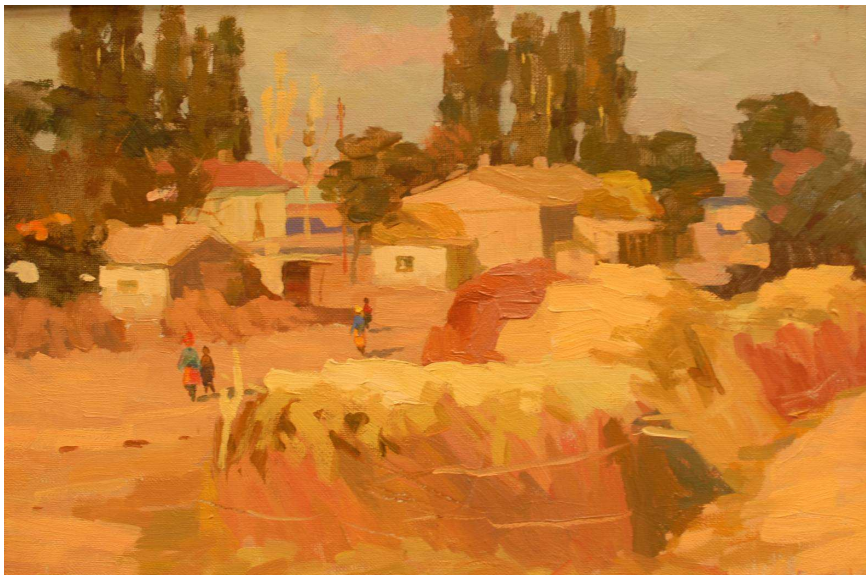
Үлкемиздеги экологиялық апатшылықлар А.Еримбетовты көп тәшўишлендирди. Сонлықтан да ол өзиниң бир қатар мийнетлерин усы темаға бағышлады.

Портрет жанрында дөретилген картиналарды айрықша атап өтсе болады. «Қыз портрети», «Башқурт қыз портрети», «Отырған қыз портрети», «Академик М.Нурмухамедов портрети», «И.В.Савицкий портрети», «Актриса А.Шамуратова портрети» - бул заманласлардың портретлери художниктиң соңғы жыллардағы дөретпелер.

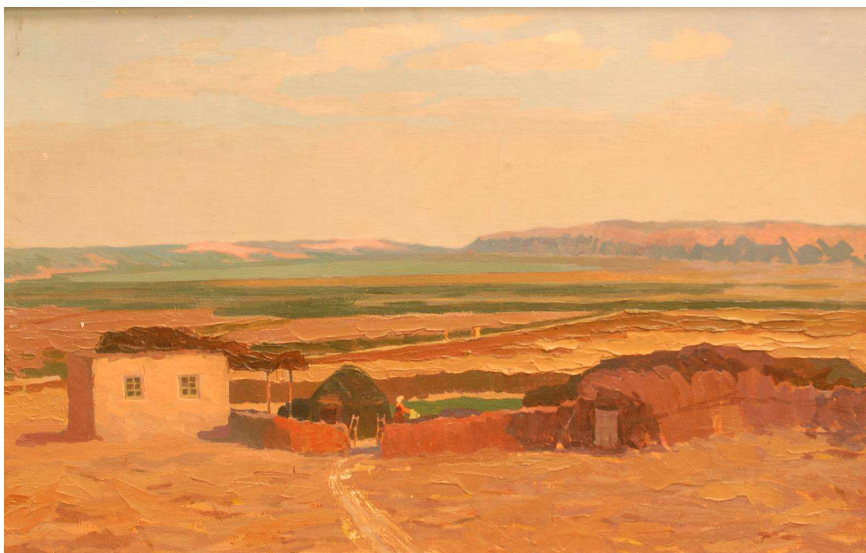
- «Мен заманымыздың жетик инсанларын сүўретлегим келеди. Соның ушын мен өзим қызықтарған адамлар туўралы көп мағлыўматлар жыйнап жүремен, олардың жумыслары хәм турмысы мени қызықтырады»- деп өзиниң келешектеги режелери менен бөлискен сүўретши қолына қыл қәлемин алып, ойға шүмеди.

✓ Еримбетов А. Аўылдағы үйде.к.м.б. (И.В. Савицкий атындағы ҚМҚМ)

- ✓ Еримбетов А. Дәрәя бойындағы ауыл.к.м.б. (И.В. Савицкий атындағы ҚМКМ)
- ✓ Еримбетов А. Қазан басында. к.м.б. (И.В. Савицкий атындағы ҚМКМ)

Еримбетов А.Дома в ауле. х.м. (ГМИ РК им. И.В.Савицкого)

Еримбетов А. Посёлок у реки. х.м. (ГМИ РК им. И.В.Савицкого)

□□□□□□□□ □□□□□□□□

Живопись

1942-ж. – Кегейли районында тууылган.

1969-ж. – Ташкенттеги П.Беньков атындағы көркем-өнер училищесин тамамлаган.

1969-ж. – Нөкис қалалық көркем-ислеп шығару ұстаханалары художниги.

1983-1984-жж. – Бердақ атындағы Республикалық сыйлықтың лауреаты.

1971-жылдан бастап Нөкис, Ташкент, Москва, Алма-ата, Қызыл Орда, Уфа, Махачкала көргизбелери қатнасушысы.

2000-ж. – «Дослық» ордени менен сыйлықланған.

2012-ж. – Өз БА Алтын медалы.

1977-ж. – Өз БА ағзасы.

Художник Базарбай Серекеев өз дәретиўшилигин пейзаж жанрына арнаған талантлы әрбапларымыздың бири. Ол көп жыллар даўамында Қарақалпақстанның әжайып көринислерин дәретиў үстинде көп мийнет етти.

Оның картиналарында -әтираптағы қоршаған дүнья өзгеше бир жарықлық пенен толып-тасып турған сыяқлы. Бул дүньяны жаратыўда ол тек ғана қарақалпақ өнерментлери хәм шеберлери дәреткен халық қол-өнери дурданаларының өзгеше көринислерине тийкарланып жаратты. Өз жумысларында Базарбай аға әжайып

нурлар менен толтырылған таңқаларлық дүньяны жаратады. Хәтте қуяш та оның дөретпелерінде айрықша жақтылық таратады.

Көплеген дөретиуші инсанлар киби Базарбай аға бәрқулла изленгени хәм бахтына қарай талпынғаны- бул оның тек өзине тийисли болған ислеу усылы еди хәм оның хәр бир картинасын алжаспай таный аламыз. **Хәқыйқатында да оның мийнетлери бәрқулла дыққат орайында, қызықлы хәм өзгеше. Ол өзиниң нәзериндеги ең әхмийетли, ең қызықлы нәрсени айырып көрсете алады. Оның сүүретлери кәнигелерди де, әпиуайы көрерменлерди де қызықтырады. Олар хәммеге түсиникли, жақын хәм өмирди көплеген реңлер арқалы көрсете алыуы менен адамды қуўантады. Олар парахатшылықта, табыулықта, қоршаған тәбият пенен уйғынлықта жасауға шақырады.**

Оның көпшилик картиналары бир қарағаннан танымалы, Бирақ сүүретши оларды тәкирарланбайтуғын көринислерде ислеуге тырысады, яғный өзине қандай көринген болса, солай, өзиниң кейпияты, кеуил жағдайлары, сезимлери, эмоционал сезимталлығы арқалы сүүретлейди. Оның көплеген пейзаж жанрында исленген жұмыслары тууылған үлкемиз көринислери болыу менен бирге, өзгеше, ертеклер әлемине мегзес сүүретленген. Бул хәмме әрман ететуғын әлемге уқсайды. «Ауылда жаз», «Гүллеген бағ», «Тереклер», «Таулы пейзаж», «Әмиудәрья кеште», «Наурыз», «Кеш», «Бәхәр», «Дәслепки салмалар», «Қызыл үй» қусаған картиналарда сүүретши өз үлкесине саяхат жасап өзін таңландырған тәбият көринислерин қыл қәлем хәм реңлер арқалы өзгеше усыллар менен тәрийплейди. Жыллар дауамында оның шеберлиги және де аса берди хәм хәзирги күнде кейинги әулад уқыплы жаслары ушын устаз дәрежесине жетти. «Мийнет –хәр қандай жетискеншилиқ тийкары. Инсан қәншелли талантқа ийе болмасын, мийнетсиз хеш қандай нәтийжелерге ерисе алмайды. **Инсанға хәқ нийетли ойлар, мақсетлер келер екен, тынымсыз мийнет пенен керекли нәтийжелерге ерисиу керек. Әлбетте, талант, билим, өзгеше уқыплар инсан ушын жүдә әхмийетли, бирақ олар нәтийжелерге ерисиу ушын жеткиликсиз. Ал, оларды жүзеге келтириу ушын көп мийнет етиу керек»- дейди Базарбай аға.**

- Живопись мен ушын жұмыс яки мәзи қызығыушылық емес, бул – мениң өмирим!».

Мениң хәр бир күним бояўлар менен өтеди. Өзимниң сезимлеримди, ойларымды, түсиниклеримди, еслеўлеримди бөзде көрсетиўге тырысаман. Сөз бенен айтқым келген нәрселеримди реңли бояўлар менен жеткергим келеди. Булл биз художниклерге питкен қәсийет, бул бизиң негизимиз, барлығымыз, - деп Базарбай аға өз ойлары менен ортақласады.

✓ Серекеев Б.

✓ Серекеев Б. Қызлар. к.м.б.

✓ Серекеев Б. Баланы атка отырғызыу. к.м.б.

□□□□□□□□ □. □□□□□□□.
□.□.

 ИЗЕНТАЕВ ЖОЛЫБАЙ ТАНИРБЕРГЕНОВИЧ

□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□

Живопись

1943-ж. – Қоңырат районында туғылды.

1966-ж. – Ташкенттеги П.Беньков атындағы көркем-өнер училищесин
тамамлады.

1974-ж. – ТТХИ ди тамамлады.

1974-ж. – Өзбекстан Сүүретшилер Аўқамы ағзасы.

1974-1979-жж. – Нөкис қалалық көркем-ислеп шығарыў устаханаларында художник болып иследи.

1979-ж. – ҚР СА баслығы.

1982-ж. – Бердақ атындағы Республикалық сыйлықтың лауреаты.

1992-1977-жж. – Әжинияз атындағы Нөкис Пединституты Сүүретлеў өнери хәм сызбашылық кафедрасы баслығы.

1997-ж. – Өзбекстан Көркем Өнер Академиясы ҳақыйқый ағзасы.

1992-ж. – ҚР хызмет көрсеткен көркем өнер ғайраткери.

2000-ж. – Өзбекстан Халық художниги.

2003-ж. – Өз БА Гүмис медалы.

2000-ж. – ҚР Жоқары Кеңеси депутаты.

1974-жылдан баслап қалалық, республикалық, декадалы, юбилейлық, байрам, жеке, шет ел көргизбелериниң белсенди қатнасыўшысы.

1996-жылы Франция, Германия, Словакия, Россия, Египет (Миср), Болгарияда дөретиўшилиқ сапарына барып қайтты, жеке көргизбелерин шөлкемлестирди.

2009-ж. – Нөкисте қайтыс болды.

Ж. Изентаев картиналарында туўылған жер образлары, кеўиллери мийрим-шәпәәтке толы адамлар сәўлеленген Арал, Қызылқум, Қарақум, жеримиздиң бай инамлары, халқымыз мәденияты хәм тарийхы мийраслары өзгеше дүнья көринислеринде рең-бәрең қәлипте көрсетилген. Ол қолына мольберт, бояўлар, қылқәлемлерин алып үлкемиздиң барлық жерине барып, гөззал көринислерин полотноларға көширип, өзиниң сезимталлығы, реңлериниң өзгеше үйлесимлиги арқалы көрсетти. Оның таланты хәм ислеў усылы жәрдемінде турмыстағы әпиўайы көринис өзгеше лирикалық, поэтикалық көринисте сәўлеленеди, қызықлы мазмундағы картиналарға айланады. – «Балықшының портрети», «Аўыл баласы», «Юматов совхозы», «Гүзги аўыл», «Бегжап трагедиясы», «1945 жыл ҳаяллары», «Солдат хатлары» қусаған дөретпелеринде заман руўхы көзге тасланады. Бул картиналарда сүүретшиниң дүньяға көз қарасы, турмысты түсиниўи нәзик реңлер

үйлесімлігі, түстердің қатнастары арқалы қабыл етіледі. Ол өзінің картиналарының темаларын тиккелей өмірден алған хәм фантазиясы менен улыұмаластырып сүўретлеўдің мазмунына бағындырған турмыслық көринислер художниктің дөретпелерінде образлы, поэтикалық, лирикалық болып, олар әпиұайы болыўы менен бирге ҳеш бир еликлеўди келтирмейди.

Ж. Изентаевтың дөретиўшилигинде еки тенденцияны байқаймыз. Бириншиси, бул турмыслық ҳақыйқатлылықты көрсетиў бериўге тырысыў, мысалы шайырлар хәм художниклердің портретлерінде, хәм екиншиси белгили бир образларды турмыслық орталықта сүўретлеў болып табылады. «Қара үйде», «Той», «Келинди шығарып салыў» ҳ.т.б.

Жақтылық хәм реңлердің проблемасы өзінше шешиледи, реңлер қатнастарының нәзик түслериниң бай көриниси оның бул жылўаланған реңлер шегараларын жойтып бара береді хәм улыұмаласқан ҳәрекетке жәмленеди. Хәмме жерде тән қаларлық түрде жылт-жылт жанған жақтылық нурлары хәм әўлан-әўлан реңлер нәзик саялар менен алмасып, араласып сырлы дүньяны пайда етеди.

- ✓ Изентаев Ж. Натюрморт. к.м.б (И.В. Савицкий атындағы ҚМҚМ)
- ✓ Изентаев Ж. Қуманлы натюрморт к.м.б. (И.В. Савицкий атындағы ҚМҚМ)
- ✓ Изентаев Ж. Улымның портрети к.м.б.
- ✓ Изентаев Ж. Кемпир апамның портрети к.м.б.

□□□□□□□□ □. □□□□□□□□ □□□□□□□□. □.□.

□□□□□□□□ □. □□□□□□□□□ □ □□□□□□□□□□. □.□. (□□□□
□□ □□. □.□.□□□□□□□□□□)

САПАРОВ УЗАҚБЕРГЕН

Живопись

1943-ж. – Шымбай районында тууылған.

1970-ж. – Ташкенттеги П.Беньков атындағы көркем-өнер училищесин тамамлаған.

1966-жылдан баслап Нөкис қалалық көркем-ислеп шығару үстаханалары сүүретшиси.

1974-жылдан баслап Нөкис, Ташкент, Москва, Алма-ата, Үргениш, Қазан, Махачкала көргизбелеринде қатнасқан.

1998-ж.– Өзбекстан Көркем өнер Академиясы ағзасы.

2008-ж.– Нөкиста қайтыс болды.

Сүүретши У.Сапаров ушын живопись бул өзиниң пикирлерин, этираптағы тәбият, бизди қоршаған дүнья, турмысты түсиниўин ашып бериўши курал. Ол дөреткен картиналарда тыныш, дем алыстағы, әрман сүриўши, пикитрлеўши инсанлардың образларын ушыратамыз. Көп жыллар даўамында художниктиң өзи сайлаған темаға қатнасы, ислеў усыллары, ойлаған пикирлерин ашып бериў

уқыбы, өзине тән колориты қәлиплести. Бәрхә ойланып жүриўши, индемес минезге ийе болған художник У.Сапаров өзиниң картиналарында өзін қызықтырған, таң қалдырған, мақтаныш ететуғын, ойландыратуғын, тәшиўшилендиретуғын, қайғыратуғын, қуўандатуғын яки есинде қалған болмаса қыялына келген турмыслық хәдийселерди хәм әрманларын көрсетиўге хәрекет етти.

Ол ҳаққында еслегенимизде сүўретши А.А.Шпадениң айтқанларын келтирсе болады: «Биз оны қарақалпақ Гогени деп атайтуғын едик. Ол дәреткен картиналар Француз **пост** импрессионист сүўретшилери хәм Грузиялы Пиросманашвили картиналарына уқсап кетеди. Бул дәретпелерде нәрестеге тән болған әпиўайылық, шын кеўилден шыққан таза, гирбиңсиз сезимлер ағымын сеземиз». Турмыс машқалалары, өмирдеги хәм адамлар арасындағы қарым-қатнастардағы майда-шуйделер, материаллық түсиниклерден ажыралған. Бундай миңсиз сезимталлық инсанларды бәлент пәрўазларға шақырады. Бундағы сезимлилик хәм рухыйлық жүдә күшли. Оның таңлаған колориты хәм композиция қурылысы өзгеше көринисте. Ол өзін қызықтырған темаларды балаларша таңлай алады хәм жумысын жеңил, ҳеш қандай қайғырмастан бежереди. Оның сезимлик хәм эмоционал жағдайы тиккелей дәреткен картиналары арқалы тамашагөйге өтеди.

Оның көплген картиналары И.В.Савицкий атындағы Көркем-өнер музейинде сақланбақта. Солардың ишинде «Ат пенен пейзаж», «Пахтакешлер», «Алма терими», «Жаслар алма тереги астында», «Жийде терими», «Еки терек» қусаған картиналары өзиниң пәк сезимлилиги, рухыйлығы хәм реңлериниң шешимлериниң гармониясы менен көрерменлердиң итибарын тартып, кеўил ханаларынан орын алады.

□□□□□□□ □. □□□□ □□□□□. □.□. (□□□ □□ □□.
 □.□.□□□□□□□□□□)

□□□□□□□ □. □□□□ □□□□□. □.□. (□□□ □□ □□.
 □.□.□□□□□□□□□□)

 ХУДАЙБЕРГЕНОВ МУРАТБАЙ САПАРОВИЧ

1944-ж. – Шымбайда туўылған.

1968-ж. – Ташкенттеги П.Беньков атындағы көркем-өнер училищесин тамамлаган.

1977-жылдан баслап Нөкис, Ташкент, Москва, Махачкала, Қазан, Уфа, Алмата қалаларындағы көргизбелер қатнасыўшысы.

1998-жылдан баслап Нөкистеги қәнигелестирилген мектеп-интернатта сабақ берген.

2000-ж. – Бердақ атындағы Мәмлекетлик сыйлықтың лауреаты.

2000-ж. – Өзбекстан Көркем өнер Академиясы ағзасы.

2004-ж. – «Соғлом авлод учун» медалы менен сыйлықланған.

2006-ж. – Нөкисте қайтыс болған.

Көплеген лирикалық пейзажлар хәм натюрмортлар, психологиялық портретлер авторы болған М.Худайбергенов усы картиналарды жарата отырып өзиниң өмирге, адамларға, дүньяға деген ықласын, сүйиспеншилигин, тәбиятқа итибарын өзиниң дөретиўшилиқ таланты хәм өзгеше ислеў уқыбы менен көрсете алған. Полотнолардағы таза хәм нәзик реңлер автордың кейпиятын және де күшли етип көрсетеди, ал, тамашагөй болса картинада сүүретленип атырған сюжеттиң бир бөлегине айланып қалғанын сезбейде қалады.

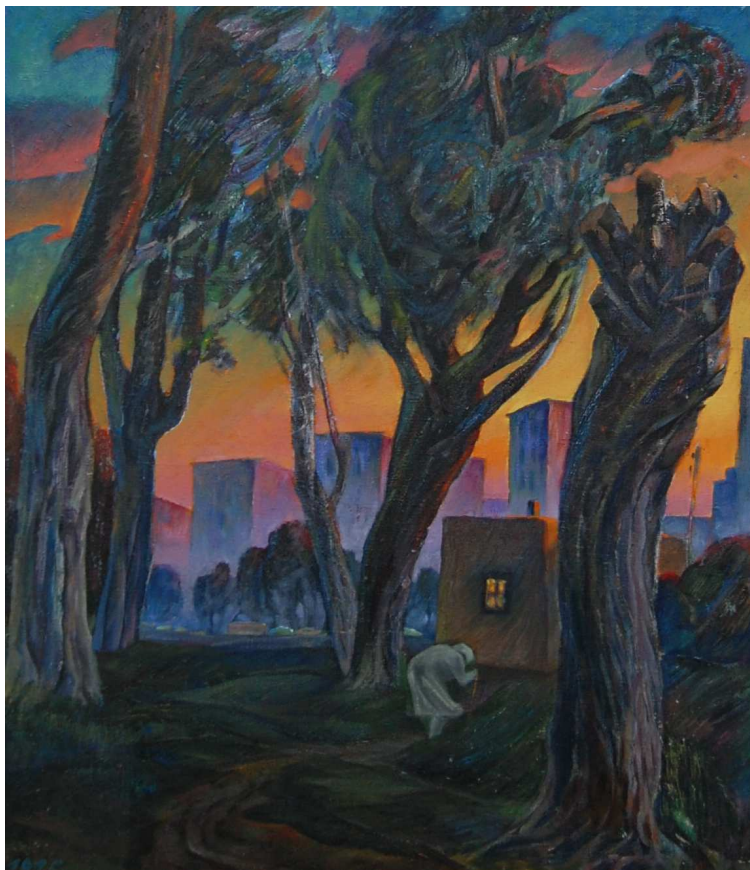
Оның «Жаўынлы күн» деп аталған картинасы И.В.Савицкий атындағы көркем өнер музейинде турақлы түрде көрсетиледи хәм тамашагөйлерде болса дәрхәл жаңаланыў, тазарыў, қуўаныш, аз ғана қайғы сезимлери, яғный усындай хаўрайында пайда болатуғын сезимлерди басынан кеширеди. Ең баслысы, инсанда лирикалық хәм романтикалық сезимлер пайда болып, оның шығармаларын тамашалағанда бул сезимлер адамнан ҳеш ажыралмайды. М.Худайбергеновтың дөретиўшилигиниң бир бөлеги жақтылық-реңлер қурылысы, мөлдир көринислер, өзгеше колорит, яғный реңлердиң гармониялық үйлесимлиги, түслердиң көркемлилиги ўақыттың тез өтип баратырғаны, тап хәр бир жаўынның тамшысы айнаның үстине бир нәпес (пурсат) тийип өтип, тәбият хәм ўақыт ызымларына бойсынған ҳалда төменге қарай ағып түсип, өзи менен бирге барлық шаң-тозаң бөлеклери хәм гирбиңлерди алып кетип, ал, өзиниң артынан таза хәм мөлдир суўдың изин қалдырып баратырғанға мегзейди. Мине соның ушында жаўынды көргенимизде, ҳәтте сыңғырлаған суўдың даўысын еситкенимизде тазалық хәм жеңил сезимлерди пайда етеди хәмде бул көринис адамды әле қандай жағдайға (дәл медитацияға уқсас) түсиреди. «Жаўынлы күн» картинасы тамашагөйди бирер ўақыт өзине тартып турады хәм ол өзи сезбеген ҳалда турмыс тәшўишлерин сәл ғана дәўирге умытып, бир сыйқыр күшине бағынады.

«Ерте бәхәр», «Геўгим», «Март айындағы қар», «Жазғы күн», «Қызым портрети», «Қыс», «Оренбург таңы», «Атызлар», «Жол бойындағы тереклер» хәм тағы басқа көплеген картиналары тәбияттың шын ықласы менен қабыл етиўи тәсири күшине ийе.

«Геўгим» картинасы М.Худайбергеновтың дөретиўшилигинде айрықша орын тутады. Бул жерде де сүүретши ўақыттың зымырап өтиўи, өтмиш хәм жаңа

дәуірдің, өткен уақыт хәм келешек пенен алмасыуы хәм бул өзгерислердің кууанышлы хәм қайғылы тәреплери ҳаққында ой жүритеди. Полотнодағы артқы планда бийик-бийик зәўлим заманагөй жайла көринип тур. Ал бийик-бийик ғарры тереклер-тарийх хәм көп хәдийселердің гууалары –жаңа, өсип раўажланып атырған хәм гөне, әлле қашан өшип умытылып баратырған гөне уақыт арасындағы шегара сыяқлы бой тиклеп тур. Картинадағы көринисти батып баратырған қуяш, булт басып турған аспан хәм қатты ескен самал, яғный уақыт гөне дәуірди ушырып жиберип, жаңа көринислерди орнатып атырғандай сезимди пайда етиўши күшти көрсеткен. Тереклер арасындағы гөне жай хәм бүкшейген, ҳасасына сүйенип баратырған ақ либаслы ата тулғасы болса бул көринисти және де тәсирли етип, байытып турғандай. Бул өмир философиясы - тәбият хәм тарийх, уақыт хәм ҳәтте жәмийет ызамларын бузыў мүмкин емес.

- ✓ Қудайбергенов М. Март қары. к.м.б. (И.В. Савицкий атындағы ҚМҚМ)
- ✓ Қудайбергенов М. Геўиш. к.м.б. (И.В. Савицкий атындағы ҚМҚМ)
- ✓ Қудайбергенов М. Жаўынлы күн к.м.б. (И.В. Савицкий атындағы ҚМҚМ)
- ✓ Қудайбергенов М. Қызымның портрети (И.В. Савицкий атындағы ҚМҚМ)

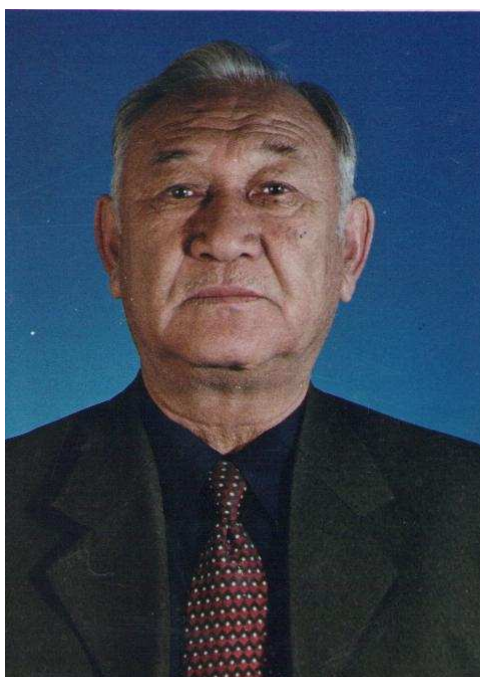

Қудайбергенов М. Закат. х.м. (ГМИ РК им. И.В.Савицкого)

□□□□□□□□□□□□□□ □. □□□□□□□□□□□□□□□. □.□. (□□□□ □□
□□. □.□.□□□□□□□□□□□)

АЛИБЕКОВ ИСЛАМ МАЙБАСОВИЧ

Живопись, графика, театр декорациясы, скульптура

1945-ж. – Чугучақ каласында туўылған (Қытай).

1969-ж. – Н.В.Гоголь атындағы Алма-ата көркем өнер училищесин тамамлаған.

1969-1973-жж. – Алма-ата Жас тамашагөйлер театрында постановкашы художник.

1973-ж. – Станиславский атындағы музыкалы драма хәм комедия театрында бас художник.

1975-жылдан баслап Қалалық, Республикалық, юбилей, декада хәм байрам көргизбелериниң қатнасыўшысы.

1975 ж. – ҚР Сўўретшилер Аўқамы ағзасы.

1977-ж. – Бердақ атындағы Мәмлекетлик сыйлықтың лауреаты.

1977-ж. – ҚР на мийнети сиңген көркем-өнер ғайраткеры.

1987-ж. – Өзбекстан Халық Художниги.

2008-ж.– Нөкисте қайтыс болған.

Театр сўўретшиси сыпатында ол жүдә белгили еди, оның эскизлери бойынша 60 тан аслам спектакль қойылды. Солардың арасында «Жумагүл» (Т.Қайыпбергенов), «Сўймегенге сўйкенбе» (С.Хожаниязов), «О дўньяға мирәт», «Келин», «Жаралы жүреклер», «Мениң жетинши папам», (К.Рахманов), «Эзирейлини алдаған адам» (Т.Минуллин), «Аты өшсин» 41 бет (Г.Горий), «Тирсеклер» (О.Абдирахманов), «Сақыпқыран» (А.Арипов) хәм тағы басқаларды айрықша атап өтсек болады. Олардағы жарқын шешимлер, аксессуарлардың таңлап алыныўы ойланған пикирди терең түсинийге жәрдем береді хәм шығарманың мазмуны жәнede ашылып барады.

И.Алибеков тек ғана декаратор-сўўретши болып қалмастан талантлы скульптор, живопись хәм графика шебери еди. Ол өзін белгили шайыр хәм жазыўшылардың шығармаларына мазмунлы иллюстрациялар ислеўи менен де танытты. Т.Қайыпбергеновтың «Маман бий» китабына исленген иллюстрациялары оның дөретиўшилигиниң белгили мысаллары ретинде, оның жетик графика сўўретши екенін дәлиллеп турады.

Живопись оның жумысларында айрықша орынды тутады. Реңлер гармониясы, сюжетти жеткерип бериўдеги лирикалық, жумсақ ярым тонлардың нәзик қатнаслары- булар оның дөретиўшилигиниң өзгешелигин көрсетеди. «Қарақалпақ қызы Жумагүл», «Кемпир апа хәм ақлық қызы», «Айғырлар»,

«Дастурхан этирапында», «Илхам қанатларында», «Қарақалпақ атызлары», «Тереклер» қусаған композицияларда дүнья хәм оның ой-пикирлери жәмленип сәўлеленген тарийхый шахслар хәм заманласлардың портретлери галереясы-оның искерлигиндеги бөлек бир шақап болып, оларда сүўретленген инсанлар характерлериниң өзгешеликлерин, ишки сезимлерин хәм дүньясын, кеўил кеширмелерин ашып бериўге ерискен. «Бердақ шайыр», «Художник Қ.Саипов портрети», «В.Каменев портрети», «Қ.Камалов портрети», «Ерназар Алакөз», «Р.Сеитов портрети», «Режиссёр Қ.Абдиреймов портрети», «Н.Аңсатбаев портрети», «Қосықшы Б.Матчанов», «Қызымның портрети» хәм тағы басқада көплеген портретлер оның талантының дәлийли болып табылады.

Ол дөреткен скульптуралы композициялар сюжеттиң әпиўайы түрде шешилгенлиги менен өзине тартады. «Автопортрет» **ТУСИНИКСИЗ** (Шәмөт), «Бәхәр» (Шамот), «Хиросима» (Ағаш), «Художник» (Ағаш), «Уйқы» (Ағаш), «Қышқырық» (Шамот), «Атамның постыны» (Ағаш) оның көп жыллық изленислери хәм мийнетлериниң нәтийжеси. Скульптура оның түсинигинде бул биринши нәўбетте маэтриалды, оның имканиятларын, фактурасын, көлемин, формасын хәмде басқа да қәсийетлерин сезиў болып, усылар жәрдемінде ол өзиниң идеясын, пикирин жеткере алған хәм сайлап алынған теманы терең ашып бериўге тырысқан. Тема материалы түр-түси, жағдайы арқалы қабыл етиледи, бунда автордың сезимлери хәм қатнаслары техникалық усыллар хәм шеберлигин көрсетип береді.

- ✓ Алибаев И. Қ. Саипов портрети. к.м.б. (И.В. Савицкий атындағы ҚТИКМ)
- ✓ Алибеков И. Илхамлар қанатында. к.м.б.

✓

✓ □□□□□□□□ □. □□ □□□□□□ □□□□□□□□□□. □.□.

- ✓
- ✓
- ✓

□□□□□□□□ □. □□□□□□□ □.□□□□□□□. □.□. (□□□
□□ □□. □.□.□□□□□□□□□)

🚩 ЛЕПЕСОВ ЖЕҢИС

Живопись, графика

1945-ж. – Шымбайда тууылган.

1970-ж. – Н.В.Гоголь атындағы Алма-ата көркем өнөр училищесин тамамлаган.

1977-жылдан баслап Нөкистеги Е.Қосполатов атындағы балалар көркем өнөр мектебинде сүүретлеу өнери устазы.

1996-ж. – Өзбекстанға мийнети сиңген жаслар устазы.

1978-жылдан баслап қалалық, республикалық, шет еллердеги көргизбелер қатнасуышы (Нөкис, Ташкент, Ургениш, Самарканд, Қазақстан, Норвегия, Россия, Финляндия, Япония, Аўғаныстан).

1980-ж. – Өзбекстан Сүүретшилер Аўқамы ағзасы.

Бул картиналарда жарқын өмир көринислери сүүретленген-реңлер көздин жаўын алады, сүүретлердин өзгешелиги таңландырады, бирақта бул жерде тыныш паракхат өмир көзге тасланады, бул әмелде соншелли қуўаныш хәм бахыт,

турмыстық энергия хәм оларға қоса жоқары көтеріңкилік, позитив эмоционаллық сезиледи. Өтирапта барлық кубылыстарда қуўанышлы сеслер «еситиледи», бул сеслер хәр бир реңли қыл қәлем изинен, хәр бир сызықта, хәр бир рең жаңғырып тур. Қәншелли сүйиспеншилик, өмирге деген қудиретли талпыныў!

Балалар тәбият пенен, өмирге қызығыўшылық хәм мийрим шәпәәтке исенип үлкен гармонияда жасайды. Олар ушын дүнья жақсы-жаман, мийримлилик-жаўызлық, әбений-гөззал көринислерге бөлинеди. Олар өзлери ушын тек ғана жақсы тәрепти таңлап алады, өйткени олар мийримлилик жаўызлықтың, гөзаллық әбенийликтің, жақсылық жаманлықтың үстинен жеңiske ерисетуғынына жүдә исенеди. Олар бул исенимди олар жақсы көретуғын ертеклерден алады. Ертеклердің мазмуны тийкарынан өмирден алынады, ол балалар болса өмирден ертеклерди излейди. Әдетте, не излесең, соны табасаң! Балалар ушын жарқын реңлер тек ғана өмирде көриўи емес, бул олардың пикирлериниң түсиниклери хәм сезимлерин көрсетиўши реңлер.

Егер оларға қорқынышлы, жағымсыз ямаса жаман бир нәрсени сүўретлеп бериўди тапсырсақ, олар, әлбетте, сур, кара, гүнгирт реңлерди таңлап алады. Бул олардың жаманлық ҳаққында түсиниги.

-«Балаларша жарқынлық, қуўанышы «колорит» мениң картиналарымда болса, мениң өзимнің жеке рең көриўим, сондай-ақ, мениң көп жыллар даўамында балалар менен қарым-қатнаста болғанымның нәтийжеси. Бул инсанлар жасаў ушын, бахытлы болыў, дүньяның, тәбияттың гөззаллығын көриў, әлемнің кеңлигин кезиў ушын жаратылғанбыз. Оларды тек ғана дурыс қоллана билиў керек» - деп ойлайды Ж.Лепесов.

Хәр кимнің өмирди, дүньяны қалай көрсетиўине қарай оның көз-қарасын, дүньяға, адамларға деген қатнасларын билиўге болады. Ал, талантлы сүўретши хәм педагог Женис ағаның сезимлери жарқын түслерде. Ол жаман ойларды, елеслерди сержеп таслап, тек ғана бахытлы, қуўанышлы сезимлерди таңлап алып, өзи дөреткен дүньяны тек ғана жарқын сулыў реңлер менен байытады. Әлбетте бәрше дөретиўши инсанлар сыяқлы турмыстағы, жәмийетимиздеги ҳәдийселер оны да ойландырады. Арал машқаласына бағышланган бир қатар дөретпелериниң усыған мысал ретинде атап өтсек болады – «Арал» деп аталған графикалық

жұмыстар топламы, «Арал муңы», «Арал трагедиясы», «Аралқұм шөлі», «Балықтар», «Ана хәм бала» хәм тағы басқа да живопислық картиналар усылар қатарына киреди.

Ол дөреткен үлкемиз тәбияты көринислеринде күннің хәр қыйлы жағдайлары, жыл мәўсимлери көрсетилген – «Нөкисте гүз», «Қызкеткен», «Бәхәр», «Гүзги хәўли», «Тереклер», «Бәхәр.Ерик гүлледи», «Аўылда», «Ески жийде тереги», «Жазғы бағда», «Паркте дем алыс» х.т.б.лар.

Силуэт формаларын жеткерип беріўдеги декоративлик оның живопись хәм графикадағы шығармаларына тән. Оның киши көлемлерде жаратылған графикалық композициялары айрықша итибарға ылайық. Бул жерде бир-бирине уласып кеткен сызықлар хәм реңлер, өзгеше нағысларды келтире турып, адамлардың тулғасы хәм бет-әлпетине өтип турған қурамалы хәм қызықлы көринислерди пайда етеди. Бундай композициялық шешимлер арқалы айырым тарийхый, этнографиялық, турмыслық, заманагөй хәдийселердин тымсаллық түрде жеткерилип атырғанын сеземиз.

- ✓ Лепесов Ж. Қосық. к.м.б. (И.В. Савицкий атындағы ҚМҚМ)
- ✓ Лепесов Ж. Айғабағар гүли.к.м.б. (И.В. Савицкий атындағы ҚМҚМ)
- ✓ Лепесов Ж. Әнарғул. к.м.б.
- ✓ Лепесов Ж. Әнар хәм қабақ к.м.б.

Лепесов Ж. Песня. х.м. (ГМИ РК им. И.В.Савицкого)

Лепесов Ж. Гранаты в тыквой. х.м.

✚ АТАЖАНОВ ЮСУПБАЙ

□□□□□□□□ □□□□□□□□

Живопись

1949-ж. – Төрткүл районуна туулган.

1973-ж. – Ташкенттеги П.Беньков атындагы Республикалык Көркем-өнер училищесин тамамлаган.

1974-1988-жж. – Нөкис қалалық Көркем ислеп шығарыў устаханаларында сүүретши-безеўши.

1978-ж. – Елликқала районлық «Тасвирий ойна» бирлеспесиниң баслығы (Бостан қаласы).

1975-жылдан баслап Нөкис, Ташкент, Уфа, Москва, Қазан, Махачкала көргизбелериниң қатнасыўшысы.

2003-ж. – Өзбекстан Көркем өнер Академиясы жанындағы дөретиўши сүүретшилер бирлеспеси ағзасы.

Пейзаж Ю.Атажановтың дөретиўшилигинде баслы орында турады. Ол тәбияттағы өзгерислерди бақлаў ушын бир орында саатлар турыўы мүмкин. Тәбийғый реңлер оның көз алдында сыйқырланған әмелге мегзес өзгерип турады-таң азанда бир көринисте болса, түс ўақтында басқаша, ол, кешқурынғы пайытта улыўма өзге реңлер дүньяны қаплайды. Художник хәтте ең қысқа ўақыт шамасында пайда болатуғын өзгерислерди сабырлылық пенен тамашалап, үйренип отырады. Реңлерди жақтылық арқалы қабыл етиў-картина дөретиўдеги ең

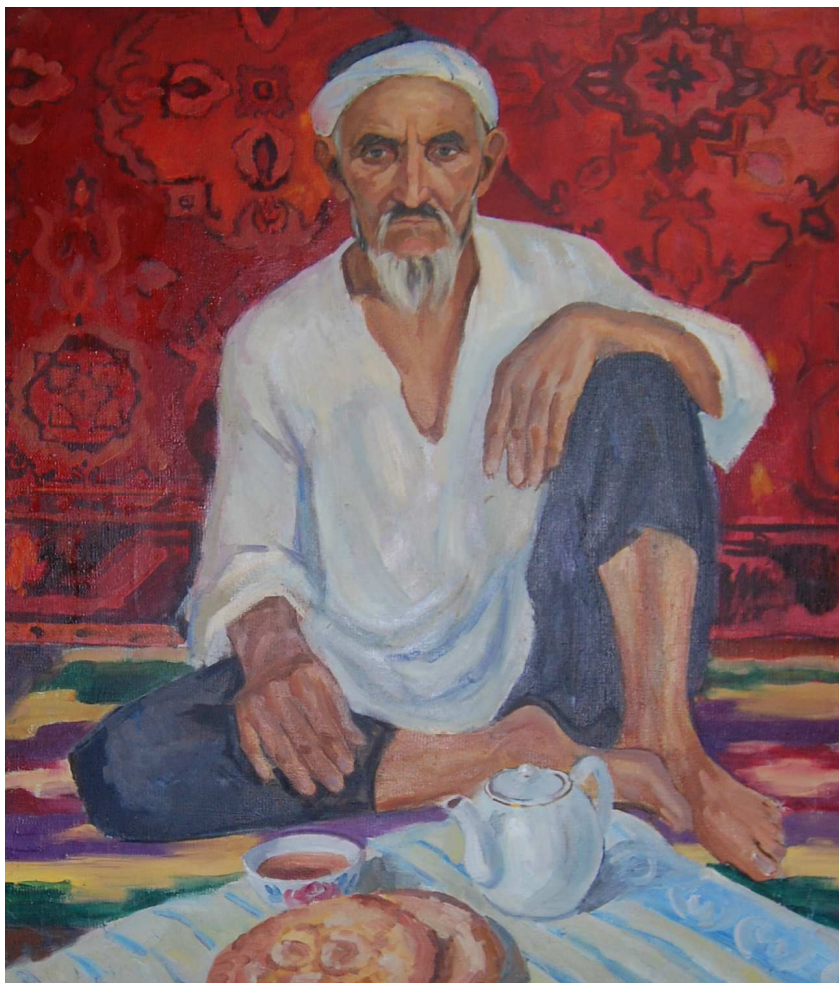
әхмийетли нәрсе Ю.Атажанов өзінің дәретиушилигинің ең дәслепки кәдемлеринен баслап тәбият көринислерине қызықты, бәрқулла ашық хаўада жумыс иследи, этюдлар жазды. Жыллар өтиўи менен оның бояўлар менен ислеў тәжирийбеси асып бара берди хәм тийкарғы бир усылға ийе болды. Қылқәлемин ойнатып үлкен мазоклар менен полотнода сызған көринислери хаўада дирилдеп, нәпес алып турған сыяқлы көринеди. Соның ушында оның картиналарында хәмме нәрсе тамашағөй ушын жақын, түсиникли болып, художник формаларды курып, көлем хәм бослық, хаўа анық сезиледи.

Оның итибарын тәбияттағы тек ғана сулыў орынлар емес, ал сол орынлардың әхмийети де өзине тартады. Ол өзи туўылып өскен жерлердің тарийхын жүдә жақсы көреди хәм сол жердеги Әййемги хәм орта әсирлерге тийисли болған қала хәм қорғанлардың бар екенін мақтаныш етеди. Бул естеликлердің қалдықларын, қала дийўаллары, курылмалар, минарларды оның картиналарында ушыратыўға болады – «Елликқаладағы шөлистан», «Бүрkit қала», «Қабат қала», «Гулдирсин қала», «Аяз қала», «Үй қала», «Гүлдирсин қала этирапындағы пахта атызлары», «Қорған дийўаллары», «Таўда бәхәр», «Гүзги пейзаж»-булардың бәршеси художниктің өзине тән усылларында орынланған. Қыл қәлемнің шеберлерше ислетилиўи бояўлардың бурқасынлап араласыўы көрсетип тур. Дәл усы жағдайлар портрет хәм натюрморт жанрында дәретилген жумысларға да тийисли. Пейзаж оның жақсы көретуғын жанры болса да портрет айрықша орын тутады. «Әкемнің портрети», «Өспирим», «Автопортрет», «Қыз портрети», «Ғарры портрети» хәм тағы басқаларда оның сүүретленип атырған адамның ишки дүньясын, сезимлерин ашып бериўге тырысқанын көремиз.

– «Мен өзимнің туўылып өскен журтымда саяхат еткенди жақсы көремен, көргенлеримди дәрхәл полотноларға көширип, жанландырғым келеди. Мен адамлар менен қарым-қатнаста болғанды, сәўбетлескенди де жақсы көремен. Әсиресе, сол адамлардың сүүретин салып атырған сәўбетке тартаман. Олар сүүрет ушын ериксиз қатып отырғаны емес, ол, күлип яки қайғырып, толқын яки ойға шүмип отырған эмоционал жағдайлары мени қызықтарыды хәм бул портрет жанды болып шығады».

✓ Атажанов Ю. Аяз қала.к.м.б.

- ✓ Атажанов Ю. Ғаррының сүўрети к.м.б. (И.В. Савицкий атындағы ҚМҚМ)
- ✓ Атажанов Ю. Үй қала. к.м.б.

□□□□□□□□ □. □□□□□□□□ □□□□□□□□. □.□. (□□□□ □□ □□.
□.□.□□□□□□□□□□)

 ИЩАНОВ МУЗАФФАР БУРХАНОВИЧ

Живопись, монументал өнер, скульптура, графика.

1950-ж. – Хожандта туўылған (Тәжикистан).

1969-ж. – Душанбе көркем-өнер училищесин тамамлады (Тәжикистан).

1974-ж. – Ташкент сүүретлеў өнери техникумын тамамлаған.

1975-ж. – Нөкис Мәмлекетлик Ж.Шамуратов атындағы көркем өнер училищесинде сүүретши-безеўши бөлимин ашып, бөлимди басқарған.

1976-жылдан баслап Нөкис, Ташкент, Москва, Уфа, Казань, Махачкала, Ленинградта көргизбелер қатнасыўшысы.

1984-ж. – Нөкисте қайтыс болған.

Кейинги әўлад сүүретшилери М.Ищановты өзлериниң устазы деп биледи. Ол өз дәўириниң жетик маманы ҳәм педагог сыпатында көпшиликтиң есинде қалған. Ж. Шамуратов атындағы мәмлекетлик көркем-өнер училищесинде ислеп, көплеген жас талабаларды тәрбиялап шығарды. Монументал өнер маманы сыпатында ол көплеген объектлерде жұмыс иследи, қалалардағы бир қатар архитектуралық қурылмалар, жайларда оның көп жыллык мийнетлери, уқыбы, билим арқасында дөреген эскизлер ҳәм идеялар тийкарында безеўлер исленди. Ол сюжети ҳәм ислеў техникасы қурамалы, сулыў, заманагөй болған мозаика, дийўалға сызылған сүүретлерде өз композицияларын дөретти.

«Қарақалпақстан саўғалары» деп аталған ири көлемдеги композицияның дүзилісі және іслеу техникасының бір қанша қурамалы болған дәретпесі Нөкіс қаласындағы «Ташкент» мийманханасының фасад бөлімін айрықша безеп тұр.

Бұл композицияның сюжети бизің халқымыздың тарихый басламаларынан бүгінгі күнге шекемгі дәуірі, тарихый инсанлар және заманласларымыз образлары, ана жериміз байлығын, аналық, адамлар мийнетін, өтмиш және жаңа заманды баян етеді.

Композицияның колориті де көп қырлы –бұл жерде контраст түслер және гей бір жерлерінде жұмсақ, бір-бирине жақын реңлер менен берілген.

Оның живописьлық картиналары да монументал өнер киби ісленген. Бұнда қопалырақ, сызықлы, экспрессив және аўыр массалар көрсетіліуі менен бірге нәзік лирикалық түрде қабыл етіледі. Реңлер үйлесімлігіндегі гармония дурыс қолланылған түслердің бір-бирине нәзік өтіуі менен өзгеше тәсір етеді. Бұндай жұмысларға «Темиршілер», «Қыз портреті», «Гулайым портреті», «Қ.Саиповтың қызларының портреті», «Шомылу орнында», «Хийуа. Мешит және Сауда қатары» картиналары кіреді.

«Гулайым портреті» өзінің әхмийеті жағынан белгілі картиналарының биірі. Бұл жерде аўыр ойға шүміп отырған жас ҳаялдың образын көріуге болады. Бұл образ көркем өнер ізертлеушісі және сүўретшінің ҳаялы Гулайым Саиповаға тийіс.

Оның этирапындағы бұйымлар оның қәнигелигін көрсетіп береді-кітаптар, қағазлар, картиналар, «Творчество» журналы ғ.т.б. Бұл қосымшалар арқалы сүўрети сызылып атырған ҳаялдың дәретіуші инсан екенлігін және де байытып көрсетіп берген. Ғаялдың отырған жағдайы, көз-қарасы сырттан қарағанда тыныш ҳалда болуы менен бірге дәретіушілік йошлы, мақсетке талпынушы жигерге ийе екенін байқау қыйын емес.

- ✓ Ишанов М. Гулайым портреті. к.м.б. (И.В. Савицкий атындағы ҚМҚМ)
- ✓ Ишанов М. Темиршілер. к.м.б. (И.В. Савицкий атындағы ҚМҚМ)
- ✓ Ишанов М. Хийуа. Сауда қатары. к.м.б. (И.В. Савицкий атындағы ҚМҚМ)
- ✓ Ишанов М. Пляжда. к.м.б. (И.В. Савицкий атындағы ҚМҚМ)

□□□□□□ □. □□□□□□□□ □□□□□□. □.□. (□□□□ □□ □□.
 □.□.□□□□□□□□□□)

УТЕГЕНОВ АМАНГЕЛДИ ҚУРБАНБАЕВИЧ

Живопись, графика

1951-ж. – амаман елатында туўылған (Казахдэрья районы).

1979-ж. – Нөкис Мәмлекетлик Университетинде оқыған.

1977-ж. – Халықаралық Миллий шеберлер Фестивалы лауреаты.

1985-ж. – Халықаралық Миллий шеберлер Фестивалы лауреаты.

1981-ж. – ҚР Жаслар Аўқамы лауреаты.

1997-ж. – ҚР ға мийнети сиңген көркем-өнер ғайраткери.

1970-жылдан баслап Нөкис, Ташкент, Ургенч, Алма-ата, Москва, сондай-ақ Венгрия, Германия, Польша, Чехословакия, Болгария көргизбелери қатнасыўшысы.

1988-ж. – Өзбекстан Сўўретшилер Аўқамы ағзасы.

Ол талантлы инсанлар елаты болған Шахаманда туўылып өсти. Оның жумысларының басым көпшилиги өзиниң туўылып өскен жериниң тэбияты, гөззал келбетине бағышланған. И.В.Савицкий жас сўўретшиниң жумысларын өзгеше қызығыўшылық пенен бақлап барды, оның пэк сезимлерге толы, индивидуаллы, этирапты қоршаған дўньяға болған сезимлерин жоқары баҳалады. И.Савицкий Амангелдиде өзине тән айрықшалықты, таланты хэм Қарақалпақстанның тэбиятың шайырларына нэзик, поэтикалық ҳақыйқыйлық пенен жырлай алатуғын көре билди. Ол Республикамыздағы табыслы хэм көп

мийнет етиўши дәретиўшилеринен бири болды. Оның жетик сүүретши болып қәлиплесиўинде Нөкис көркем өнер музейи, әсиресе, Игорь Савицкийдиң жеке өзиниң роли айрықша.

Оның – «Шахаманда қыс», «Жазда аўылда», «Қуўатбай иним портрети», «Туўылған аўылда», «Азанғы ўақыт», «Түски пайыт», «Жаптың бойындағы тереклер», «Көпир», «Қумдағы айлы түн», «Қыз портрети», «Алтын күн батыс» хәм тағы да көплеген картиналары көргизбелерге қойылып, тамашагөйлердиң жүрегинен орын алды.

Ол өзине жәрдем көрсеткен, қоллап-қуўатлаған, жол көрсеткен инсанларды үлкен қуўаныш пенен еске алады хәм өзиниң кәсиби менен мақтаныш етеди.

□□□□□□□□ □. □□□□□ □ □□□□. □.□. (□□□ □□ □□.
□.□.□□□□□□□□□□)

✚ ЖАПАРОВ ВАСИЛИЙ

Живопись

1951-ж. – Нөкисте туўылды.

1976-ж. – Ташкенттеги П.Беньков атындағы көркем-өнер училищесин тамамлады.

1976-ж. – Нөкис қалалық көркем-ислеп шығарыў устаханаларында художник.

В.Жапаров өзиниң картиналары арқалы туўылған үлке, оның тарийцхы, адамлары, үрип-әдетлери, дәстүрлери ҳаққында сөйлеп бере алатуғын нағыз халықшыл сүүретши. Ол көп жыллық тәжирийбеге ҳәм билимге ийе сүүретши ҳәм оны устаз деп атасақ дурыс болады. Оның жумыслары туўралы кәсиплеслери ҳәм сүүретлеў өнерин сүйиўшилер жүдә үлкен мақтаныш ҳәм хұрмет пенен тилге алады. Оның тематықалық планда дөретилген картиналары арасынан «Ылақ», «Ана», «Сейил», «Жалғыз», «Саз» деген жумыслары ажыралып турады. Бул картиналардағы әпиўайы турмыслық көринислер бай реңлер үйлесимлиги ҳәм өзгеше ислеў усылы менен көрерменлердиң итибарын тартады.

В.Жапаров өзиниң дәслепки дөретиўшилиқ жумысларында жол көрсеткен, қоллап-қуўатлаған Ж.Қуттымуратов ҳәм И.Савицкийлерди өзиниң устазлары деп биледи. Қарақалпақ жас сүүретшилериниң дөретиўшилигиниң енди раўажланып атырған сол дәўирлеринде бул инсанлардың хызмети айрықша болғанын қайта-қайта айтып отырады.

Оның көпшилик жумысларында бизиң заманымыз салты, дәстүр хәм жаңалықлары айрықша сүйиспеншилик пенен сәўлеленген. Ыақыт өтип, дәўирлер алмасып, келешек әўладлар ҳәўесинде В.Жапаров дәреткен картиналар өзгеше көринистеги жылнамалар болып қалыўы мәлим.

□□□□□□□□ □. □□□□□□□□. □.□.

 ҚУТЛЫМУРАТОВ САБЫР

Живопись

1951-ж. – Берунийде туұылды.

1974-ж. – Ташкенттеги П.Беньков атындағы Республикалық көркем-өнер училищесинде оқыды.

2000-жылдан баслап Нөкистеги көргизбелер қатнасыұшысы.

2011-ж. – Нөкисте жеке юбилей көргизбеси шөлкемлестирилди.

Бизди қоршаған дүнья инсанның ой-өрисин сәўлелендиреди, яғный «Не ексең, соны орасаң», «Нени күтсең, соны табасаң». Бул турмыс ызамлықлары-егерде тек қайғы-хәсиретлер, өкпе-гийнелерди дизип отырса, адам тек усыларды көреди хәмде керисинше, жақсылыққа талпынып жасаўшы инсанлар болса мийримлик, жақсылық, хұрметке сазаўар болады. Бул гөззал дүньяда хәр кыйлы адамлар өмир сүреди, ал, оптимист инсанлар көплеп ушырасады. Сүүретши С.Қутлымуратов сондай инсанлардың бири, ол хеш қашан жаман ойларға берилмейди. Турмыс хәм сүйикли кәсиби бул хақықый инсан ушын хәмме нәрседен кәдирли. Ол жас бала гезинен алдына қойған мақсетлерине умтылып жасап атыр.

Ол дөреткен картиналарда да усы пазыйлетлер сәўлеленген, этирапқа сүйиспеншилик пенен нәзер салыў, дүнья гөззаллығын өзінше тәрийплеў-

сүўретшиниң баслы мақсети. «Дәрья бойында», «Бәхәр», «Гүллеген тереклер», «Әмиўдәрья жагасында», «Бағда» «Тереклер», «Бәхәрги кеше», «Гүзги пейзаж», «Алтын гүз», «Қарлы жоллар», «Қыс», «Қыстағы қар жаўған көше» хәм басқа да көплеп картиналары оның этирапты бақлап жүриўи, зийреклиги хәм шеберлигин көрсетип турады. Тәбият оған илхам бағышлайды, оның ой-өрисин бәлентке көтереди, оны тынышландырады. Соның ушында ол өзи туўылған мәкән бойлап саяхатқа шығады, жаңа картиналар дәретиў ушын сулыў орынларды излейди. Оның тәбийғый реңлерге жақын болған колориты, реңлер үйлесимлиги, өз муғдарында таңлаған реңлер арқалы көринислерди сүўретлей алыў уқыбы бар. Оның картиналарына қарай отырып тәбияттағы өзгерислерге итибар бергенин, реңлердиң күн даўамында алмасып барыўын үйренлигине гуўа боламыз. Оның хәр бир дәретпесинде этираптағы орталыққа қатансын, тынышлық, гармония, сүйиспеншиликти көремиз.

□□□□□□□□□□□□ □. □□□□□□□□□□. □.□.

 РАДЖАПОВ АБДУЛЛА

Живопись

1953-ж. – Төрткүлде туылды.

1978-ж. – Ташкент Мәмлекетлик Низамы атындағы Педагогикалық институты тамамлады.

1978-1991-жж. – Нөкис қалалық көркем-ислеп шығарыў устаханаларында художник.

1991-ж. – Төрткүльдеги К.Тәжибаев атындағы Балалар көркем-өнер мектебинде оқытыўшы.

1998-ж. – Өзбекстан «Тасвирий ойна» бирлеспесиниң Төрткүл бөлими баслығы.

1981-жылдан баслап Нөкисте, Елликқала, Төрткүл, Ташкенттеги байрам, юбилей көргизбелериниң катансыўшысы.

2005-ж. – Өзбекстан Көркем өнер Академиясы қасындағы сүўретшилер дөретиўшилик бирлеспеси ағзасы.

Сүўретши А.Раджаповтың өзгеше дүнья көрийи хәр қыйлы реңлер үйесимлиги хәм композиция шешими ол дөреткен картиналарда көзге тасланады. Картиналар хәр қыйлы темаларда хәм жанрларда исленген. Оларда автордың кейпияты, кеўил кеширмелери, эмоционал қабыл етиўиниң өз алдына сәўлелениўи болып табылады.

– «Хәзир көпшилик сүўретшилер өзлери ушын хәр қыйлы стиль хәм ағашлар менен сүўретлеўге тырысады. Олар өзлериниң композицияларында сызықлар хәм формалар, реңлер гармониясын излеп таўып ислеўге тырысады. Деген менен барлық худодниклер өзлериниң изленислеринде классикалық үлгилерге таянады. Мен ушын барлықты реал көрсетиў унайды, бул маған жақынрақ. Мен де көп түрли ислеў манераларын сынап көрдим хәм өзим ушын ең қолайлысын таба алдым деп ойлайман. Мен өзимниң жумысарымда затлардың формалары хәм фактураларын реңлер арқалы жеткерип бериўге хәрекет етемен»- өз ой-пикирлерин баянлайды.

А.Раджапов «Шаршара алдында» картинасы оның изленислериниң бири-үлкен көлемли реңлер мазокларының бурқасынлап араласыўы композицияның күшли шешимин көрсетеди. Картина жаза турып ол бир нәрсе жетпей турғандай сезе берди. Композиция ол ойлағандай бола бермеди. Сонда ол картинаның шеп тәрeпиндеги мүйешке ешек минип отырған адамның фигурасын, ол қарама-қарсы тәрeпте тас көпирди қосты хәм оны қыйнап турған сезимлер өз-өзинен жоғалды. Хәмме нәрсе өз орнында турды хәм автор тынышланып, кеўли көтерилди, яғный ислеген жумысына кеўли толды. Бул картинаны белгили қылқәлем шебери Жоллыбай Изентаев жоқары бахалап, айрықша пикир билдирди.

Абдулла аға пейзаж жанрында көп жумыслар иследи. Бәрқулла ашық хаўада этюдлар жазып, хәр бир жыл мәўсиминиң характерли көринислерин: «Бәхәрдеги гүллеген тереклер, жаз айларындағы жап жасыл дөнген хәм шыжғырған ыссы күнлерин, қыстың қар басқан жолларын хәм әтирап бурқасынлап алтын түске енген гүзги көринислерин полотноларда өзиниң сезимлери менен қоса тәрийплеўге тырысады. Пейзаж оның сүйикли жанры, тәбият оған илхәм бағышлайды, көтеринкилик қәлпин дөндиреди, кейпиятың көтереди, гөззаллықты шын ықласы менен көрийуши хәм түсиниўши мийнет сүйгиш шығыс уғланының

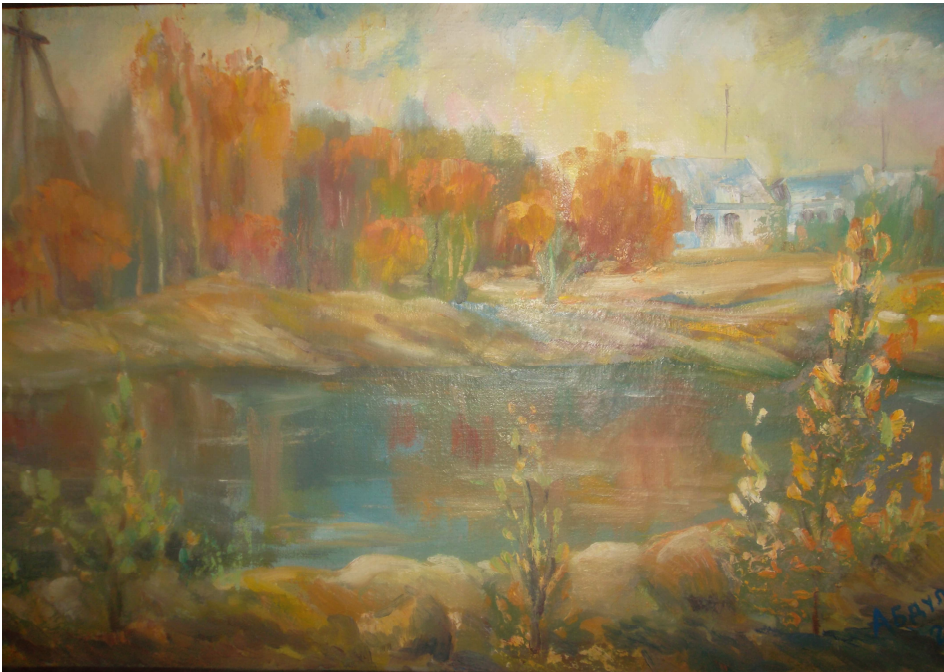
генетикалық елеслерин оятады. «Алтын гүз», «Тоғайлар. Гүз», «Бәхәр атызы», «Гүз», «Пахта-арна. Қыс», «Гүжим», «Әмиўдәрья бойлары», «Роз гүллери», «Лалалар» хәм басқада дәретпелери тәбиятқа шайда кеўил тасқынлары менен толы.

Ол өзиниң тарийхый тийкарларына болған қызығыўшылығы ҳаққында узақ гүрриң ете алады. Ол өзи туўылып өскен мәкәнын мақтаныш етип, бәрхәм археологиялық хәм этнографиялық жаңалықлар туўралы мағлыўматлар излеп, тарийхый китапларды көп оқыйды. Бул билимлер оған тек сүүретши сыпатында ғана емес, ал ағла педагог-устаз сыпатында да жүдә зәрүр. Ол өзиниң шәкиртлерине сүүретшилик сырларын үйретиў менен бирге өз Ўатанын сүйиўди, ата-балалары менен мақтаныш етиўди бәрхә уқтырып отырады. «Аждатлар елеси» картинасы оның ой-пикирлериниң нәтийжеси. Ата-бабаларымыз даналығы бул картинада тас шыралар тымсалында көрсетилген-олар өшпес от пенен барқулла жарықлық үлесип тур. Артқы планда Әйjemги Қой-қырылған қала дийўалларының көрингиси болып, тарийхта абсерватория болып хызмет қылғаны мәлим. Бул жерде ата-бабаларымыз аспан денелерин, жулдызлар хәрекетин, космос цикл өзгерислерин бақлап, қуяш хәм оай календарларын дүзип отырған.

«Бизиң жеримиз талантлы, данышпан инсанлар жери, даналық ошағы Кийели китап «Авеста», Заратустра отаны, бул жерде бийик раўажланған мәденият, илим, көркем өнер хәм архитектура гүллеп-жаснады. Өзгеше батыр адамлар хәм хәдийселерге толы тарийхымыз бенен мақтаныш етиўимиз керек. Биз ата-бабаларымыз үмитлерин ақлаўымыз керек» - бул сүүрет А.Раджабовтың кеўил төринде орналасқан ой.

□□□□□□□□ □. □□□□□□ □□□□□□□. □.□.

□□□□□□□□ □. □□□□□□□□ □□□□□□□. □.□.

Скульптура, живопись, графика

1956-ж. – Шымбайда туўылды.

1990-ж. – ҚР Жаслар Аўкамы лауреаты.

1990-ж. – Өзбекстан Сүүретшилер Аўкамы ағзасы.

1981-жылдан баслап Нөкис, Ташкент, Алма-ата, Москва, сондай-ақ Дунья жүзлик көргизбе – Венгрия, Чехословакия, Германия, Польша, Болгария, Вьетнам, Кубадағы көргизбелер қатнасыўшысы.

Шымбай қаласының орайлық бөлимінде халықтың сүйиклиси Өмирбек лаққы естелиги орнатылған. Бул скульптуралық естелик өзиниң көриниси менен халықтың кейпиятың, кеўил хошлығын көрсетип тур. Ол жүдә шеберлик пенен сулыў, өзгеше хәм әпиўайы етип исленген. Еки жүзлилик, жалғанлық, менменликти күлки менен жеңиўши халықтың сүйикли ўәкили оны жақсы билген, оның ис-хәрекетин қаҳарманлық деп түсинген шебер тәрөпинен жаратылған естелик хәммениң итибарын өзине тартады. Дәрибай Тажимуратов өзиниң жерлесин мақтаныш етеди, ал, Өмирбек лаққы егер арамывзда болғанында бул шебер мүсиншини мақтап жүрген болар еди. Бирақ бул скульптур жүдә әпиўайы салдамлы, кемгәп хәм сыпавый инсан. Ол өзиниң көп жыллық тәжирийбеси нәтийжесинде жумыслар дөретти – бул жумыслар оның Ыатаны, өмирге, адамларға болған ықласы менен суўғарылған. Басқа қарақалпақ скульпторлары

сыяқлы өзі ислеп атырған материалға өзгеше жыллы қатнаста болады хәм оның ең жақсы көрген материалы, бирақ хәр бир жағдайда өз көринисине ийе.

«Ешек минген ғарры» композициясы ағаштың тәбийғый көлеминен келип шыққан ҳалда ерик ағашының қызғыш реңли тулғасынан керек бөлеклери тегисленип жөнып исленген.

Шымбайда әзелий ҳәзилкеш, дәлкекши халық жасайтуғыны бизге мәлим (белгили қосықшы Лариса Москалева бәлким усы адамларды қосып қылып «Қарекең» деп айтқан шығар) хәм бул жағдай күнделикли турмыста да, дөретиўшиликте те де көзге тасланады. Жоқарыда айтылған жумыслар катарында «Тоғыз тоңқылдақ, бир шиңкилде» композициясы да пикиримизге дәлийл бола алады.

Кейинги дәўирлердеги жумыслары бираз ойшаңлық, классикалық көринислерде болып, «Кемпир», «Қыз хәм гүзе», «Суў көтерген қыз» композицияларында ҳеш қандай безеўлерсиз, тәбият пенен үйлесимли ҳаял образының улыўма характерли, ишки динамизмге толы тәреплерин сыртқы нәзик формалар менен көрсете алған.

– «Мен ағашта исленгенди жақсы көремен. Алма, ерик ағашлары өнерментшиликте жийи қолланылады. Олар жүдә сулыў көринислерди пайда етеди хәм жумыс ислеў ушын күтә қолайлы»- дейди Д.Тажимуратов. Хәзирги күнде ол көплеген жаңа композициялар дөретиў менен бәнт.

□□□□□□□□□□ □ □□□□□□□ за водой. □□□□□□

✚ БАЙБОСИНОВ САРСЕНБАЙ

Живопись

1957-ж. – Хожелиде туўылды.

1984-ж. – Ж.Шамуратов атындағы көркем-өнер училищесин тамамлады.

1989-1989-жж. – Нөкис қалалық көркем-ислеп шығарыў устаханалары художник.

1989-ж. – Өз КА Қарақалпақстан бөлими көргизбе сарайы директоры.

1982-жылдан баслап республикалық хәм сырт ел (Өзбекстан, Россия, Татарстан, Башкурстан, Дағыстан, Қазақстан, Голланияди) көргизбелери қатнасыўшысы.

2007-ж. – 50-жыллық юбилейге бағышланған жеке көргизбелери (И.В.Савицкий атындағы көркем өнер музейи, Көргизбе сарайы).

2002-ж. – «Шухрат» медалы менен сыйлықланды.

1993-ж. – Өзбекстан Көркем-өнер Академиясы ағзасы.

Ол дөреткен полотнолар әлле қашан ен тирсек тамашагөйлерде де өзине тартатуғын жағдайда. Тематикалық жанрлық картиналар, натюрморт, пейзаж, портреттер хәм бир қатар этюдлер оның ислеу усылын хәм дөретиушилик тематикасын ашып бере алады. Қарақалпақ миллий темасына исленген композицияларының орайлық сюжеты - «Муза (Илхәм периси)», «Қарақалпақ келини», «Таңдағы тулпарлар», «Амуде кеш», «Айлы түн» натюрмортлар, «Гүллеу», «Гүмис натюрморт», «Гүллеген жыңғыл», «Хризантемалар», «Алмалар», «Қумдағы үй» қусаған көринислерден ибарат.

Худжониктың дүньясы – бул сырға толы түслер, эрманлар хәм лирикалық образлар, поэтикалық толғаныслар. Живопислық картиналардың колористлик гаммасы –оның көк, алтын-қызғыш, маржан киби ақшыл реңлер хәм жақтылықтың өзгеше жағдайында картинаның арлық бөлимін думанластырып ийелеп алған.

С.Байбосиновтың рухый өмирдің жыршысы сыпатында бизди қоршаған дүньяны сүүретлеуге нәзерин аударғанын көрип имканиятың бизге оның картиналары береді. Шебер-колорист сүүретши еркин сызықлар хәм жигерли түрли бояуларды ислетиу шеберлигинде айқын көзге тасланыушы реңлер гармониясының жаңа формаларын рауажландырып атырғанының гууасы боламыз. 1980-2007-жыллары дөретилген картиналары оның дөретиушилигинде импрессионизм, абстракционизм, сюрреализм, реализм, сондай-ақ Шығыс миниатюрасы ислеп техникасы усылларының қолланыуының пайда болыуына түрткі болды. Оның жумыслары Қарақалпақстанда сүүретлеу өнери тарийхының рауажалнаыуы менен тығыз байланыста екенлиги белгили, бул картиналар кәсиплеслери хәм коллекционерлер, көркем өнер шайдалары арасында айрықша қызығыушылық жаратады. Әсиресе натюрмортлар өзиниң реңлериниң гармониялық үйлесимлиги менен көзге түскен. Жумыс ислеу дәуиринде ол дүньядағы барлық тәшүишлерди умытып, картинадағы орталық пенен сиңисип, әуели реңлер, соңын ала формаларға шайда болып жаратқан реңлер шешиминиң соншелли гармониясы, ал, жарықлық-бослық, хауа сондай шеберлик пенен жеткерип берилген. Картинада өз алдына өзге дүнья бизден ғәрезсиз, еркин өмир сүрип турған киби ...

«Еки гүзе менен натюрморт» - бул жерде турмысымызда ушырасатуғын әпиұайы үй-рөзгершилик буйымлары сондай көтериңки йош пенен, сүйиспеншилик пенен, тап қымбатбаҳалы затлар сыяқлы, нәзик ҳәм сулыў етип көрсетилген. Реңлер жәрдемінде әпиұайы көринистің гөззал қырларын жеткерип бере алған, ал, биз бул нәрселерди тәбиятта, турмысымызда ушыратамыз, бирақ бундай нәзикликти көре алмаймыз. Художник әпиұайылықта көз тартар сулыўлықты көре алған ҳәм қызығы, онша көп болмаған реңлер арқалы қылқәлеми жәрдемінде бул гөззаллықты жаратқан. «Гүллер», «Гүллеген жыңғыл», «Дастурхандағы алмалар», «Гүллер дәстеси», «Хризаменталар», «Жазғы гүллер» ҳ.т.б. лар усы көринисте исленген.

□□□□□□□□□□ □. □□□□□□□□ □□ □□□□□□□□. □.□.

🚩 АЙТМУРАТОВ БАРЛЫҚБАЙ АЙТМУРАТОВИЧ

Живопись, графика, театр декорациясы

1957-ж. – Кегайли районында тууылды.

1986-ж. – ТТХИ ди тамамлады.

1986-жылдан баслап Станиславский атындағы музыкалы драма хэм кометрия театры, художник-постановщик.

2008-жылдан баслап усы театрда бас художник.

1984-ж. – ҚР Жаслар Аўқамы сыйлығы лауреаты.

1990-ж. – Бердақ атындағы Республикалық сыйлықтың лауреаты.

2001-ж. – ҚР на хызмет көрсеткен көркем-өнер ғайраткери.

1981-жылдан баслап Нөкис, Ташкент, Самарқанд, Ургенч, Махачкала, Москва қалаларындағы көргизбелер қатнасыўшысы.

1990-ж. – Өзбекстан Көркем-өнер Академиясы жанындағы дөретиўшилер бирлеспеси ағзасы.

Б.Айтмуратовты тарийхшы-художник деп атаймыз, себеби тарийхты билиў, әсиресе тарийхый дәўирлердеги хәдийселерди көркемлеп сүүретлеп бериў тек ғана елимиз тарийхын, дәстүрлерин, мәдениятың жақсы үйренген хәм соның менен бир қатарда сүүретшилик шеберлигине ийе маман уста ғана ислеи алатуғыны бизге мәлим. Сүүрет салыў техникасы хәм бояўлар менен жумыс ислеў

көп шынығыуларды, шыдамды талап етеди. Театр художниги сыпатында көп жыллар даўамында топлаған тәжирийбеси Б.Айтмуратовқа үлкен билим хәм ислеў усылының бай ғәзийнесин инам етти. Дәл усы дәрғәйда тарийх хәр қыйлы дөретиўшиликти өз ишине жәмлеген көп қырлы көркем өнер менен дусласады.

Театрда ол бир қатар белгили спектакльлерге – «Бахытлы жол» (К.Матмуратов), «Хош бол, жаслығым» (Исфандияр), «Ханума» (Қағарели), «Өш» (А.Алламуратов), «Цилиндир» (Дефилиппо), «Келиң, бир күлисейик!» (К.Матмуратов), «Хожа Насреддин хәм Әзирейли» (К.Матмуратов), «Бес күнлик дүнья» (К.Матмуратов) хәм тағы көплеген театр постановкаларға безеўлерди дөретти хәм бул жумыслар барысында тарийхый документлер, материаллар, китаплар менен жумыс ислеўге туўры келди, ал, бул оның билимлер байлығына қосылып барды.

Оның тийкарғы живописьлық картиналарынан «Ерназар Алакөз», «Жумабай жыраў Базаров», «Бердах» (Триптих), «Амир Темур саўаш алдында», «Бақсы», , «Қобыз жыры», «Маман бий», «Қырқ қыз», «Айдос бий», «К.Нурмухамедов портрети», және бир «Ерназаров Алакөз портрети» хәм және көплеген картиналары бир қатар көргизбелерде қойылып, көрерменлердің айрықша итибарына ийе болды.

Оның картиналары - көп планлы, көп фигуралы, көп характерли-қурамалы көриниске ийе болып, ол хәр бир теманың мазмунына хұрмет хәм пикирин жәмлеп гөзлеген идеясына таянған ҳалда ашып көрсетиўге хәрекет етеди. Картиналардағы хәр бир буйым, хәр бир тулға, пейзаж хәм хәр қыйлы көринис өзгеше итибар хәм қызығыўшылық, сол дәўирдеги халықты қоршаған хәмме нәрселерди жақсы билиў менен жаратылған.

Оның талантының көп қырлылығы Нөкистеги Бердақ музейи интерьериниң дийўалларына исленген сүүретлер менен дәлиллейди. Бул жүдә үлкен хәм қурамалы көринисли композиция. Бул композицияда хәр бир дәўирдің белгили шахларының бир-бири менен байланыслын көрсеткен-Беруни, Бердақ, Ерназар Алакөз, Айдос бий, Кунхожа, Т.Қайыпбергенов, И.Юсупов хәм тағы басқалардың хызметлери халық мақтанышы болып табылады.

Қарақалпақстанның талантлы сүўретшилериның бири болған Б.Айтмуратовтың дәретиўшилиги өзгеше итибарға ийе, ол өзи жақсы көрген тарийхый жанрдағы дәретпелери ушын жаңа темаларды излейди.

Айтмуратов Б. Свадьба. х.м. (ГМИ РК им. И.В.Савицкого)

ЖОЛЫМБЕТОВ ИБРАЙЫМ

Живопись, графика, көркем керамика, скульптура

1958-ж. – Кегейли районында туылды.

1979-ж. – Ж.Шамуратов атындағы көркем-өнер училищесин тамамлады.

1986-ж. – ТТХИ ди тамамлады.

1986-ж. – Нөкис қалалық көркем-ислеп шығарыу ұстаханалары, художник.

1989-ж. – ҚР Жаслар Аўқамы сыйлығының лауреарты.

2001-ж. – ҚР на хызмет көрсеткен көркем-өнер ғайраткери.

1980-жылдан баслап Нөкис, Ташкент, Москва, Махачкала, Казань, сондай-ақ Дүнья жүзлик көргзибедө – Венгрия, Чехословакия, Германия, Польша, Болгария, Вьетнам, Кубадағы көргзибелер қатнасыўшысы.

1988-ж. – ҚР Сўўретшилөр Аўқамы ағзасы.

«Керамика» ағаш **гүлөлшылық мен** ушын өз алдына ислеў материалы. Ол арқалы мен өз идеяларым, пикирлерим, фантазиямды көрсете аламан. Ылай менен ислей турып мен өткен дәўирлердеги усталар сыяқлы ылай писпей турып кейпиятым, кеўил кеширмелерин хәм сезимлеримди қоса усы буйымға жәмлейтуғынымды түсинемен»- деп ойлайды Ибрайым Жолымбетов. Оның дөрөткен буйымларында домалақ, шеңбер формаларына үйир екенин байқаймыз. Егер ол жалпақ, тегис болса-онда гүлөл табақ, ал көлемли болса-шар. Бундай

композициялардың бир қатары И.В.Савицкий атындағы көркем-өнер музейіндеги «Самал», «Айлы түн», «Тулпарлар», «Тезлик», «Пәрўез» деп аталған болып, бунда шаўып баратырған хайўанлардың (ийтлер хәм атлар) тезлиги хәм хәрекетин шар формасы арқалы шеберлик пенен көрсете алған. Керамикалық жумысларды орынлаўда ол реңлер, форма, фактура хәм материалдың бир-бири менен байланысын сақлап, хәр қыйлы вазалар хәм киши пластикада композициялар дөретеди.

Керамикалық композицияларды ислеў көркем жумысларындағы басқа түрлердин қәлиплесиўине түртки болды. И.Жолымбетов хәр қыйлы объектлердеги монументал безеўлеринде де қатнасты. Мысалы, Нөкистеге Бердақ музейи фойеси дийўалларында өзиниң түсиниги хәм билими бойынша Бердақ поэзиясын ашып берген. Композицияда тийкарғы орын-халқымыздың сүйикли шайыры Бердақ хәм оның қызы бақсы Хурлиман образларына бағышланған.

Буннан тысқары ол өзиниң живопислық картиналары менен де белгили. Акварель усылында жаратылған әпиўайы көринислерди өзгеше сүйиспеншилик пенен көрсете алыўы менен таң калдырады. Соның ушында «Аўылдағы азанғы ўақыт», «Геўгим», «Жаўынлы күн» қусаған пейзаж көринислери өзгеше кейпият дөретеди.

Художник республикамыз бойлап көп сапар шегеди хәм усындай сапарлар нәтийжесинде «Арал тәғдийри» жумысы Арал теңизи машқалаларына арнап исленди. Бул темаға бир катар живопислық полотнолар жаратылған – «Арал трагедиясы» (Триптих), «Аралқум», «Арал тәғдири», «Арал қызлары менен», «Арал түби»- бунда художник колорит арқалы өзиниң сезимлерин хәм қайғысын көрсете алған.

Оның колоритлик шешиминиң декоративлиги «Гүзе менен натюрморт», «Нәсият» картиналарын әтираптағы дүнья хәм адамлардың қарым-қатнастарының өзгеше көриўинде сәўлеленген.

Жолымбетов Ибрайым бәрқулла пикирлеўши хәм мийнет етиўши белсенди художник-жаңадан-жаңа, және қызықлы шешимлерди излеп таўып, республикамыз сүүретлеў өнериниң раўажланыўына өз үлесин қосыўға хызмет етеди.

□□□□□□□□□□ □. □□□□□ «□□□□□». □□□□□□□□, □□□□□□□□
(□□□ □□ □□. □.□.□□□□□□□□□□)

□□□□□□□□□□ □. □□□□□□□□□□□□. □.□.

ТЭЖИМУРАТОВ БЕРДИБАЙ АДЕНБАЕВИЧ

Живопись, графика

1959-ж. – Нөкисте туўылды.

1978-ж. – Ташкенттеги П.Беньков атындағы Республикалық көркем-өнер училищесин тамамлаган.

1982-1988-жж. – Ж.Шамуратов атындағы көркем-өнер училищесинде сабақ берди.

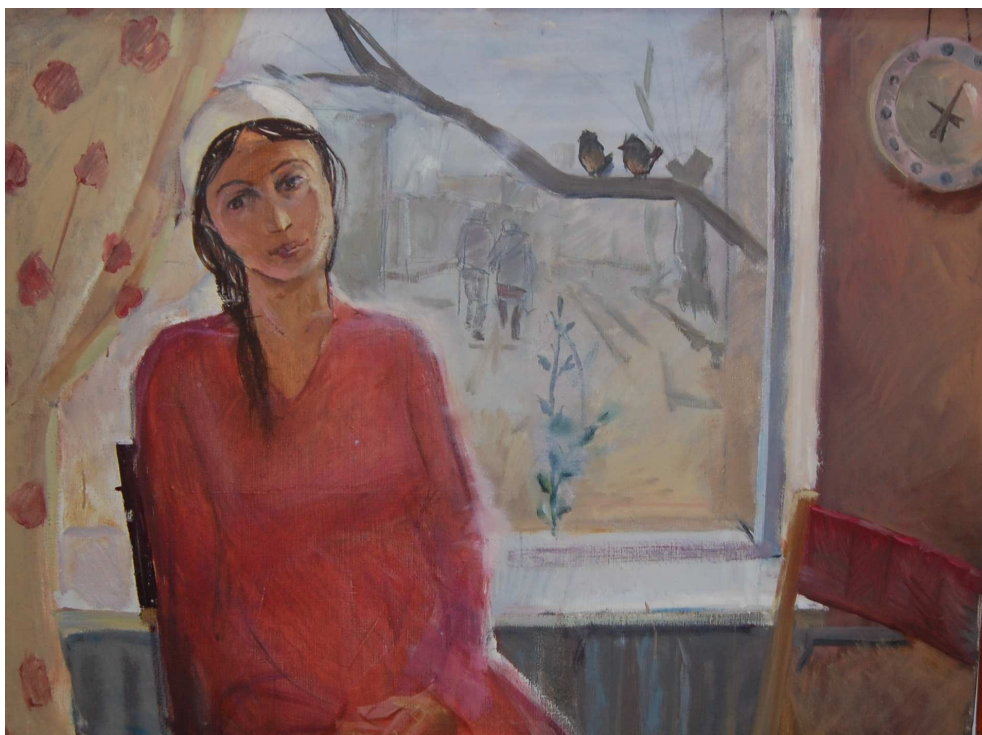
1978-жылдан баслап Нөкис, Ташкент, Алма-ата, Москва, Ленинград, Казань, Махачкала, сондай-ақ, Дүнья жүзлик көргизбе-Венгрия, Чехословакия, Германия, Польша, Болгария, Куба, Вьетнам көргизбелеринде қатнасқан.

Художник хәм педагог Б.Тэжимуратов бизиң үлкемиздиң гөззал хәм бийтэкирар тэбиятының көринислери, заманласларының образларын, бизди қоршаған дүньяны үлкен қызығыўшылық пенен сүүретлеўши талантлы сүүретимиздиң бири. Ол өзиниң жаслық дәўирин үлкен қуўаныш пенен ядқа түсиреди:

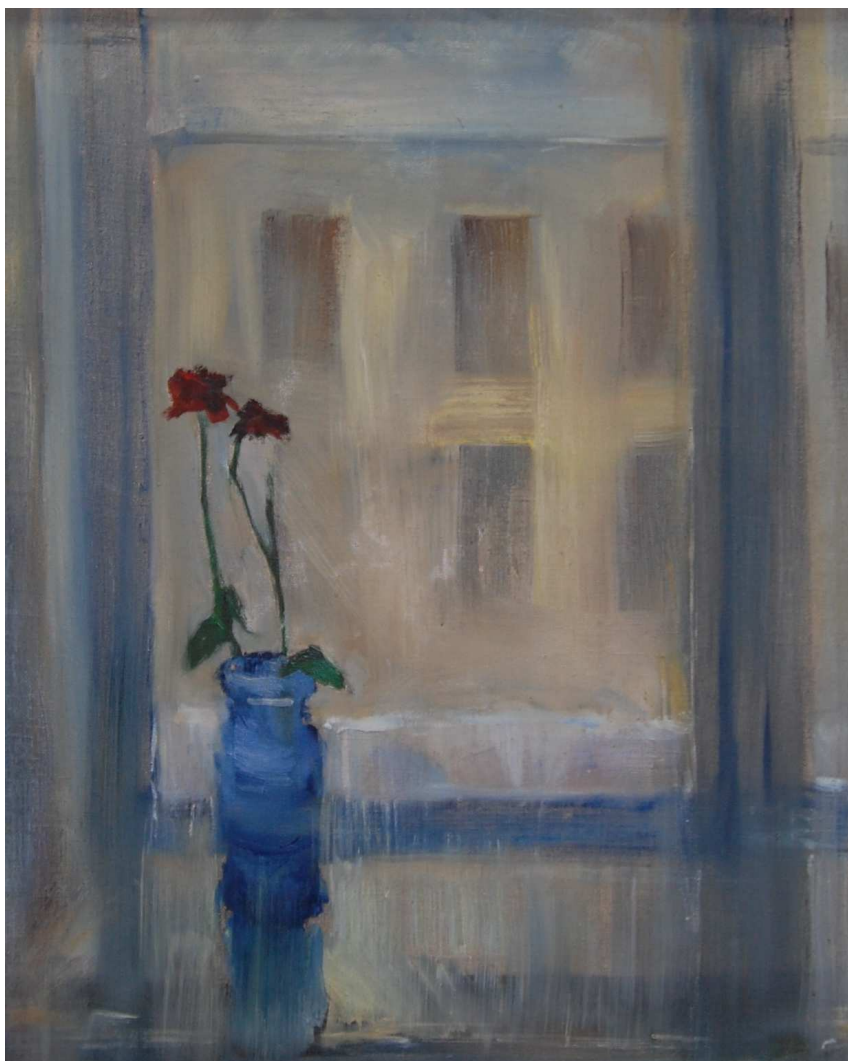
– «Биз биргеликте үлкен-үлкен ойларды пикирлерди ортаға таслап, келешекте ислеўимиз керек болған жумысларымызды жобаластырып отыратуғын едик. Алдымызға үлкен мақсетлер қойып, өзлеримизше ўазыйпаларды әмелге асырыўға

бел байлайтуғын едик. Бул жумысларда биз-жасларға И.В.Савицкий үлкен өрнек көрсетти. Оның кеңеслери, мақтауы яки үгитлери биз ушын үлкен әхмийетке ийе болып, бәркулла ол киси менен пикиримизди бөлисиўге тырысатуғын едик. Биз оннан өзимиздиң талантымызды, мийнетимизди, халқымыз тарийхын, мәдениятын, көркем-өнерин сүйиўди үйренген едик».

Пейзаж-художниктиң сүйикли жанры болып, бәркулла үлкемиздиң хәр жерлерине барып, бизиң тәбиятымыздың гөззал образларын дөретиўге тырысады. Тәбият оның картиналарында бийтәкрәр реңлери менен жанланады- бәхәр нәзиклиги, тәсиршеңлиги менен, жаз –бурхасынлаған, кеўилли, қуяшлы түслери менен. Гүз –жарқын-жарқын толқынландырыўшы, алтын бояўлары менен, ал қыс болса-өзиниң сырлы, қарлы көринислери арқалы художниктиң толғанымлары, кеўил толқынлары, эмоционал сезимлерине толы жағдайында жеткерип берилген. «Жаз», «Гүзги пейзаж», «Нөкистеги қыс», «Салма бойы», «Этюд. Кешки геўгим», «Сүйимбике минары», «Қазан кремли», «Тереклик», «Жаздағы далаңлық», «Атызда», «Шертек», «Гүллеген ерик», «Алмалар гүллегенде», «Көл», «Мойнақ», «Шегедеги жаз», «Пахта атызлары», «Кегейлиде бәхәр» хәм тағы көплеген жумысларыв үлкемиздиң сулыў көринислери сәўлеленген. Тематикалық картиналары арасынжа «Айна алдында. Күтиў» картинасы айрықша орын тутыады. Бул картина худодниктиң дөретиўшилигиндеги табыслы жыллары дөретилген. «Автопортрет»- бул оның портрет жанрында исленген жумысларының бири хәм бул жерде биз күш-жигерге толы, өмир тосқынлықларына қарсы өжетлерше көз-караста болған, тырысқақ жас жигиттиң сүўретленгенин көремиз.

□□□□□□□□□□ □. □ □□□□. □□□□□□□□. □.□. (□□□ □□ □□.
□.□.□□□□□□□□□□)

□□□□□□□□□□□ □ □ □□□□ . □.□. (□□□ □□ □□.
 □.□.□□□□□□□□□□)

БЕРДИМБЕТОВ МУРАТ МАТКУРБАНОВИЧ

Живопись, графика, керамика, скульптура

1959-ж. – Нөкисте туўылды.

1982-ж. – Ж.Шамуратов атындағы көркем-өнер училищесин тамамлады.

1987-ж. – ТТХИ ди тамамлады.

1987-жылдан баслап Нөкис, Ташкенттеги көргизбелер қатнасыўшысы.

2001-ж. – Нөкистеги қәнигелестирилген балалар мектебинде сабақ береді.

1997-ж. – «Мусаввир» халық шеберлериниң бирлеспеси баслығы.

2002-ж. – Өзбекстан Көркем-өнер Академиясы жанындағы дөретиўшилер бирлеспеси ағзасы.

Республикамызға белгили болған керамистлериниң бири – М.Бердимбетов көп жыллардан берли жумыслар алып барды хәм Қарақалпақстан Көркем өнериниң раўажланыўы тарийхында өз орнына ийе.

- «Керамика өзиниң қәсийетлери менен жүдә қызықлы, ол менен шуғылланыў болса айрықша эмоцоинал сезимлерди береді. Бул жерде генетикалық елеслер өз жумысын ислейди деп ойлайман. Өйткени, бизиң ата-бабаларымыз ылайдан хәр қыйлы ыдыслар, тutyныў буйымларын хәм безеклерди таярлаған. Музейлерде

гүлал ыдысларды хәм басқа да буйымларды көргенимде өзгеше бир жыллы сезимлердиң иш-ишимнен пайда болғанын сеземен, тап маған жүдә таныс, жақын нәрселерди көргендей толқынланаман» - бөлисти өз пикирлери менен Мурат аға.

Ол жаратқан авторлық жумысларындағы айрықша реңлер безелген формалардың декоративлиги көзге тасланады. «Космос», «Қурқултайдың уясы», «Декоратив вазалар» хәм тағы басқа жумыслары өзгеше көниислерди оның ой-өриси, философиялық түсиниклери жәмленген.

Буннан тысқары М.Бердимбетов скульптура хәм киши пластика ислеўге жүдә қызығады. «Анам портрети», «Еки жүзлилик», «Әпсана», «Бақсы Әмел Тарийхов», «Декоратив көринис», «Бағдағы гөззал» қусаған хәр қыйлы материаллардан дөреген скульптуралық композицияларда автордың шеберлиги дәлийли сыпатында көрерменлер дыққатын өзлерине тартады. Бул жумыслардың бәршесинде миллий характерди көриўге болады. буның бәри халықлық хәм миллий өнерди, тарийхы билиўи, ең баслысы шеберликти көрсетеди. «Материалды қолларың, көзлериң хәм кеўлиң менен сезиў – скульптордың мийнетиндеги ең әҳмийетлиси» - дейди уста.

Живопись, графика - оның талантының басқа қырларынанболып, китап безеўи, натюрморт, портрет, жанрлық, тематикалық картиналарда миллий характерлер менен бирге художниктиң философиялық көз-қараслары, дүньяны түсиниўи сәўлеленген.

□□□□□□□□□□□ □. □□□ □□□□□□□. □□□□□

□□□□□□□□□□ □. □□□□□□□ □ □□□□□□□□. □□□□□□□□

Графика, живопись, текстиль, декоратив қол өнери, дизайнер

1961-ж. – Нөкисте туўылған.

1981-ж. – Ж.Шамуратов атындағы көркем-өнер училищесин тамамлады.

1986-ж. – ТТХИ ди тамамлады.

1986-1987-жж. – Нөкис педучилищесинде сабақ берди.

1987–1995-жж. – Ж.Шамуратов атындағы көркем-өнер училищесинде сабақ берди.

1998-ж. – «Арал алтын мийрасы» жәмийетлик бирлеспесин дүзди хәм усы дәўирден баслап миллий қол өнерин қайта тиклеў хәм раўажландырыў менен шуғылланып киятыр.

1991-жылдан баслап хәр қыйлы көргизбе, фестиваль, конкурс, туристлик ярамаркалардың белсенди қатнасыўшысы (Қарақалпақстан, Өзбекстан, Россия, Қырғызыстан, Казакстан, Туркменистан, АҚШ, Голландия, Германия, Индия).

- «Бизиң ата-бабаларымыз жүдә сулыў буйымларды дөреткен. Бирақ бул буйымлар сол дәўирлерде әпиўайы тутыныў буйымлары болған болса, хәзирги күнде олардың хәр бирин көркем-өнер дүрданасы ретинде көриўге болады. Себеби, өзлериниң сыпаты, әхмийети хәм сулыўлығы менен олар көркемлеп исленген художник дөретпелеринен қалыспайды. Бурын кең таралған көплеп

өнерлер, **кәсіп-кәрлердің** түрлері ұмытылып баратырғаны бизді сергеклендиреді. Бұрыннан бизге жетіп келген мұйрасларды сақтап қалыуымыз хәм келешек әуладқа жеткеріп беріу бизің парызымыз. Бул мұйрасларды тек сол халында ғана емес, заманымызға сай болған көриніслерде, рауажланған халда жеткеріуіміз да үлкен әхмийетке ийе. Биз бұны іслемесек бизді ата-бабаларымызда, келешек ұрпақтарымыз да кешірмейді. Халық миллий қол өнерлері мұйрасларын үйреніу жүдә қызықлы, ол қаншама сырлар бар екенін билесіз бе? Бул жумбақларды, сырларды ашыу болса пүтін бір өнер, илим, философия. Ата-бабаларымыздан қалған мұйрасларды сақтап хәм кейінгі әуладқа жеткеріу» - Гүльнараның бул қоматлы сөзлері «Арал алтын мұйрасы» жәмийетлик бірлеспенің ураны болып, бул бірлеспе ұмытылып баратырған миллий өнерлерді үйреніу хәм заманласларымызды усы кәсіп-кәрлерге үйретіу менен шуғылланады. Көп жыллар дауамында ол жүзлеген хаял-қызларды кестелеп тоқыу, тоқыушылық, гилемшилик, қурақ, жүн ийіріу хәм жүннен бұйымлар жасау, кийіз басыу, қамыс, жекен хәм талдан сувенирлер хәм тутыныу бұйымларын жасау хәм басқа да миллий дөретиушилик өнерлеріне оқытып шықты. Өз жұмысына талантлы художник сыпатында қараған Г.Ембергенова хәр бір пикирін көркем көриністе, жоқары сыпатлы сулыу хәм ықшам, кулласы көркем өнер дүрданасын дөреткендей алып барады. Дизайнерлердің **МИЙНЕ 85 БЕТ** – бул сулыулық хәм тутыныу қәсіптінінң пропорционал қатнасы болып, оның өз алдына ыызамлары хәм қағыйдалары бар, олардың бузылыуы болса дүзетіп болмас дәрежеде болыуы мүмкін. Өз жұмысларының бәршесін қарақалпақ миллий қол өнері өзгешеликлері ыызамларына тийкарлана отырып жаратады хәмде халықтың мұйрасларындағы нағыслар хәм реңлердің қолланыуын сақтап қалыуға тырысады. Бір сөз бенен айтқанда, оның дөретиушилигінде миллийлик ең баслы орынды тутады. Міне көп жыллардан берлі Қарақалпақстан көркем-өнер шеберлері үшін концерт костюмлерін таярлап келеді хәм оның талант хәм билимлері, өзінің жұмысына болған дөретиушилик қарым-қатнастары халық аралық экспертлер тәрөпинен жоқары бахаланып, көркем өнер шебері, талантлы художник сыпатында хәмменің дыққат итибарында.

□□□□□□□□□□ □. □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□. □□□□□, □□□□□□□□□□, □□□□□□□

□□□□□□□□□□ □. □□□□□□□□□□ □□□□□□□□. □□□□□,
□□□□□□□

ХОЖАМЕТОВА ПЕРУЗА

Живопись, графика, декоратив өнер

1962-ж. – Нөкисте туўылды.

1984-ж. – Ж.Шамуратов атындағы көркем-өнер училищесин тамамлады.

1989-ж. – Ташкенттеги Низами атындағы Педагогикалық институтын тамамлады.

2000-ж. – **көркем-өнер изертлеў кандидаты.**

2003-жылдан баслап Нөкис, Ташкент көргизбелери белсенди қатнасыўшысы.

2009-ж. – Ташкенттеги Халық аралық Бинале қатнасыўшысы.

2004-ж. – Өзбекстан Көркем-өнер Академиясы ағзасы.

Миллий өнерге болған қызығыўшылығы художник П.Хожаметованың дөретиўшилигинде айқын сезиледи-графикалық ҳәм живопись бойынша исленген жумысларында үлкемиз тәбиятына, турмысына, дәстүрлерине бағышланған

темалар жийи ушырасады. Ол қандай жанрда жұмыс алып бармасын хәмме жерде қандайда бір әхмийетли көринис, миллий реңлер сарасы яки халық турмысынан алынған үзиндилерди байқаўға болады. Халық өнери оның дөретиўшилигинде баслы орын тутады, ол көп жыллар даўамында хәр қыйлы халық дәстанлары, қарақалпақ авторларының кітаплары хәм оқыўлықларға иллюстрациялар ислейди. Сондай-ақ, живопись, графикалық картиналар жаратады, көркем-өнер теориясы хәм тарийхын изертлейди хәм бул изленислер нәтийжелерин илимий мақалаларында жарытып барады. И.В.Савицкий атындағы көркем-өнер музейинде оның картиналары менен бир қатарда оның дөретиўшилигиниң және бир қыры-куўыршақлар дөретиўи менен танысыўға болады. Ол жаратқан куўыршақлар жанлы сыяқлы, бир-бири менен хәмде тамашагөйге қарап, «сәўбет» қурып атырғанға уқсайды. Ислеў техникасын үйрениўге хәм тәжирийбе топлаўға көп жыллар сарпланады. Фантазия булақ киби автлығып турғандай. Ол дөреткен куўыршақлар әпиўайы, үйлесимли хәм көз тартар дәрежеде сүйкимли болып, көзлерди куўантып, кеўилдиң төзине жетип барады, көтериңкилик бағышлаў менен бирге куўаныш сезимлерин оята алады. Олар мәзи ойыншық емес, көркем өнер дурданасы –билимли хәм сезимталлы инсанның қолынан дөреген шығарма сыяқлы. Ол куўыршақларды хәр қыйлы материал менен, хәр қыйлы үлкенликте ислейди. Ол басқаша ислей алмайды, өйткени ол рең хәм форманы жақсы сезетуғын хәм тәбийғый гармонияны халық стилин билиўи менен үйлесимли көрсете алатуғын профессионал билимли художник. Композиция қурылысының тийкарларын жақсы билиўи оның хәр бир жұмысында көзге тасланады.

Кейинги ўақытлары исленген жұмысларында ағаштан исленгенлери жийи ушырасады. Хәр бир куўыршақ толық тамамланған бир пүтинлик болып, конкрет образды көрсетеди- бунда той кибасындағы келиншек, сең-сең тон кийген ақсақаллы ғарры, бурымлары желкилдеген кеўилли қыз, күлип турған бас ораўдағы кемпир, қызыл киймешек кийген хәм хәйкел тағып алған гөззал жаўанлар хәм қара қалпақ кийген ғамшақ жигитлер...

- «*Живопись* – бул әжайып қубылыс, мен ушын картина жазыў, живопись пенен шуғылланыў, тәбият қойнында этюдлар жазыў бәрхә мениң кеўлимди куўантады. Бояўлар хәм қыл қәлем менен жұмыс ислеў – бул сөз жетпес дүнья!

Бирақ көлемди сезиў халық өнериндеги реңлер гаммасы мени шексиз өзине тарта береді. Мен қуўыршақ ислей баслағанымда ең дәслеп таяр болғандағы көриниси көз алдыма келеді ҳәм ол таяр болғанда биринши болып өзим қуўанаман. Халық өнеринде бийтакрарлық ҳәм көп ғана сырлар бар. Бул өнерде, халық қуўыршақларын дөретиў өнеринде мен көлемди, реңлерди ҳәм характерди көрсете алатуғыныма кеўлим толады. Бул өнерде ҳәммеси жәмленген» - дейди Перуза.

□□□□□□□□□□ □. □□□□□□□□□□ □□□□□□□. □□□□□□□,
□□□□□□□□

Живопись, графика, кинодекорация

1963-ж. – Нөкисте туўылды.

1982-ж. – Ж.Шамуратов атындағы көркем-өнер училищесин тамамлады.

1992-ж. – ТТХИ ди тамамлады.

1992-жылдан баслап Нөкис көркем-өнер колледжинде сабақ береді.

1988-ж. – «Гум-гум» көркем фильминде художник-постановщик (Узбекфильм).

1990-ж. – «Коспачок» көркем фильминде художник-постановщик (Каракалпафильм).

1991-ж. – «Қайтып келиў» көркем фильминде художник-постановщик (Каракалпакфильм).

1981-жылдан баслап Нөкис, Ташкент көргизбелери қатнасыўшысы.

Художник хәм педагог Н.Шариповтың дәретиўшилигин түрли сезимлер, кейпият, мийнет хәм изленислер менен топланған десек болады. Хәзирги күнлердеги жетискеншиликлери көзге көринетуғын нәтийжелер хәм елге танылыўы ушын зәрүр ўақыт, күш, мийнет сарпланады. Булар үйрениў хәм билим

арттырыў қаншама қәтешилиқ, кемшилиқлер, оның басынан кеширгенин гейде ол есине алып отырады. Ол живописьты жақсы көреді, көп көргизбелер қатнасыўшысы, бәрқулла дәретиўшилиқ орталығында жасап, живописьтың түрли ағымлары хәм усылларын үйренип жүрди. Института оқып жүргенинде ол әскерликке шақырылды хәм ол түскен әскерий бөлим Афғанистанға жиберилген еди. Бул жыллардан оның ядында қалғаны бул -гөззал тәбият, сулыўлыққа кән болған таўлар көринислери хамде аяўсыз саўашлар, усындай сулыў үлкеде набыт болған. Хәм мәңгиге қалып кеткен әскерликтеги жолдасларының ең соңғы көзлери хәм сеслери болды. Әскерликтеги жыллары босқа кеткен жоқ, соңын ала ол усындай сезимлерге толы «Постда», «Саўаштан соң», «Разведка», «Дәслепки жойтыўлар», «Пянджер» хәм және қатар жумысларын жаратты. Бул картиналарда ол болған ўақыялардың тиккелей гуўасы ретинде көргенлерин қыл қәлем арқалы көрсетип берген. Бул картиналар 1986 жылы Ташкентте Халықлар дослығы музейинде көргизбеге қойылды.

Әскерликтен келгеннен соң еле студент болыўына қарамастан М.Туйчиев хәм О. Абдурахмановлардың сценарийсы бойынша сүўретке алынған «Гумм-гум» толық метражлы көркем фильмнің художник-постановкашысы ретинде жумыс иследи («Узбекфильм», 1988). Бул фильм Америкада Сан-Франсискода болып өткен кинофестивальда «Экологиялық теманың ең жақсы жаратылыўы» номинациясында биринши сыйлықты қолға киритди.

Живопись жумыслары арқалы оның картиналары менен көргизбелерде танысыўға болады. Ол дәреткен «Бақсы», «Жыраў», «Айгүл портрети», «Аяқ ойын», «Үш ғарры», «Ушырасыў» картиналарында Н.Шариповтың өзине тән болған колорит түслери оның айрықша көз қарасы хәм жумысына болған қатнасын көрсетеди. Арал машқаласына бағышланған «Набыт болған Арал», «Тасландық қалалар трагедиясы», «Қайдасаң, Аралым!», «Кеўип қалған Мойнақ», «Өли қалалар қойымшылығы», «Бала мазары», «Өли тынышлық», «Шексиз азар»-бул картиналар улыўма халықлы трагедияға шын кеўлинен қайғырып, жүрегиниң төринен сызылып келген сезимлерин сәўлелендирген.

Художниктиң дәретиўшилигинде пейзаж хәм натюрморт айрықша орын тутады.

Үлкемиздің өзгеше тәбиятының гөззаллығы дәретиўши инсанның қолына қыл-қәлем алып әлўан-әлўан реңлерди полотноларға өзи ойлағандай ретлестирип қондырып шығыўына шақырады. Реңлер шешимлериниң гармониялық үйлесимлиги ҳәм мазоклардың қорықпастан қойылыўы ойлаған ойдың өткирлигин ҳәм лирикалық сезимлерди келтирип шығарады. «Ақ тереклер», «Бәхәр», «Жаўыннан соң», «Көгилдир геўгим», «Таў сазлары» ҳәм басқалар усы қәлипте жүзеге келген.

Н.Шарипов өзиниң жетискеншиликлериниң тийкары мийнет ҳәм изленислер нәтийжеси деп есаплайды.

- «Бирер нәтийжелерге ерисиў ушын шаршамастан мийнет етиў керек, турмыста болып атырған жаңалықлар, ақыл-парасатты ашық услаў керек, тек сонда ғана күтилген нәтийжелер мийнеткеш инсанның алдынан шығады» -бул художниктиң пикирлериниң бири.

Шарипов Н. Пейзаж. Х.м.

Шарипов Н. Цветы. Х.м.

ХАЛИМАНОВ ВИКТОР ВЛАДИМИРОВИЧ

Живопись

1978-ж. – Белоруссияның Брест областында туўылды.

1997-ж. – Ж.Шамуратов атындағы көркем-өнер училищесин тамамлады.

1999-жылдан баслап Нөкис көркем-ислеп шығарыў устаханаорында художник.

2001-ж. – Нөкис қалалық көркем-ислеп шығарыў устаханасы директоры.

1998-жылдан баслап Нөкис, Ташкент, Алма-ата көргизбелери қатнасыўшысы.

2002-ж. – Өзбекстан Көркем өнер Академиясы жанындағы дөретиўшилик бирлеспесиниң ағзасы.

Кейинги әўлад ўәкиллериниң бири болған художник В.Халиманов француз импрессионист-художниклери, хәмде В.Серов, К.Капдинский, М.Врубель, Р.Чарыев, А.Абдуллаев кусаған белгили шебер художниклердиң жумысларын жақсы көреди. Ол көбинше тәбият қубылыслары, өзгерислерин бақлап жүреди, адамлардың ҳәр қыйлы жағдайлардағы ҳәрекетлерин көрип, тез исленетуғын сүүретлер сызып, қаралама, эскизлер таярлап, ал, соңынан пикирлерин улыўмаластырып, эскизлер тийкарында композициялар дөретеди. Бул

композициялар көзге көрінген картиналарға айналады. «Ылақ ойын», «Жигитлер», «Хак жол!», «Жаулап алыу», «Базар» хәм басқа картиналар усылайынша жаратылған. Бундай жумыслардың мазмунлы, өткир сюжетли болыуы ушын тек бақлаушы болыу жетерли емес, соның ушында ол итибарын китаптарға аударды. Ол китаптардан халқымыз тарийхы, этнографиясы хаққында мағлыұматлар излейди. Мысалы, «Ылақ ойын», «Жигитлер» картиналарын жаратыуда белгили жағдайларда адамлар хәм атлардың из-хәрекетлерин жақсы билиу зәрүр болды. Олардың хәр бир хәрекетти тәсири болыуы керек. Композицияның қурылысы өзиниң өзгешеликлерине ийе болады, картинадағы ең баслысы екинши дәрежели көринистен ажыралып турыуы керек. Колорит тәбийғый түслерге жақын, гей жерлерде бояулар булдырап, жайылып көринсе, ал, бир жерлеринде жарқын, контраст реңлер картинаның тәсирлигин арттырып, мазмунын және де терең, тамашагөйге түсиникли қылып, дыққатын тартады.

Пейзаж жаратыу оның кеўлине жақын көринислердин сәўлелениуи болып, оны көбинше тәбият қойнында этюд ислеп жүргенин көриуге болады.

- «Қызкеткен каналының бойындағы өсимликлердин реңлеринен жыл мәўсимлерине қарай хәр қыйлы түслерге кириуи жүдә қызық. Хаўа-райы яки жылдағы мәўсимлер алмасыуы, күннің хәрекетине байланысла ала гейде жарқын-жасыл, гейди тойғын-сары, яки тынық-көгис реңлерге дүркинеди. Бундай өзгерислерди бақлау жүдә илхәмландырады, усындай сыйқырды тамаша етиу хәм оларды сүүретлеу ушын мен Қызкеткен бойына жийи-жийи келип тураман»- дейди Виктор Халиманов.

Усылайынша «Кеш», «Суўдың ағысы», «Гүзги этюд», «Қызкеткен бойында» қусаған картиналар пайда болды- бул жумысларда автордың кейпияты көзге тасланады.

Натюрморт картиналарды жаратыуда Виктор композицияның улыўма қурылысы хәмде реңлериниң шешимин бузбастан турып сүүретленип атырған буйымлардын материаллығын көрсетиуге тырысады. Бул жумысларда реңлер дақлары тәсирли сызықлар менен гармониялы үйлесимликти жүзеге келтиреди. – «Гүзги натюрморт», «Натюрморт. Сарғыш гүллер», «Анарлы натюрморт» х.т.б.

□□□□□□□□ □. □□□□□. □.□.

✚ ХУДАЙБЕРГЕНОВ АЖИНІЯЗ МУРАТБАЕВИЧ

Живопись, монументал живопись, графика, скульптура.

1978-ж. – Нөкисте туўылды.

1997-ж. – Ж.Шамуратов атындағы көркем-өнер училищесин тамамлады.

2004-ж. – Бехзад атындағы Ташкент Миллий сүүретлеу өнери хэм дизайн институтын тамамлады.

1993-жылдан баслап Нөкис, Ташкент көргизбелери қатнасыушысы.

2005-ж. – Ташкенттеги Халық аралық Бинале қатнасыушысы.

Жас сүүретшилердің бири - Худайбергенов Ажинияздың дөретиушилик уқыплары тамашагөйлердің дықкатына усынылған қатар көргизбелерде көрсетилип атырған картиналары арқалы билиуе болады. Оның дөретиушилигиниң тематикалық диапозоны жетерли дәрежеде кең көлемге ийе. Бунда-нэзик, лирикалық қурылыстағы пейзаж, психологиялық, терең характерли көринистеги портретлер хэмде поэтикалық, философиялық мазмунға ийе болған тематикалық картиналар-булардың бәри живописьте тәсирли сүүрет хэм айрықша колорит пенен улыу маластырылған. Хәр бир жағдайда реңлер шешими хәр қыйлы көрсетиледи-бир көринисте реңлер үлесимлиги түтинге мегзес, булдырап турған жағдайда көринсе, ал, басқа көринислерде сызықлардың тәсирли көрсетилиуи арқалы контраст реңлердің жарқын түслериниң дөнип турғанын байқаймыз. Бундай хәр қыйлы пландағы жумыслар Әжинияздың өзине сай болған айрықша ислеу техникасын, усылын хэм стиль көрсеткишлерин излеу менен машғул экенин аңлатады. Бундай айрықшалыққа художниклер узақ дауам еткен мийнет хэм тәжирийбе нәтийжесинде ерисе алады. Соған қарамастан кәсиплеслери оны жетерли дәрежеде уқыплы художник экенин атап өтеди хэм ол көргизбелердің белсенди қатнасыушысы болып табылады. Оның «Ата-анам портрети», «Гүзели натюрморт», «Гүллер менен натюрморт», «Көшеде», «Гүзги күн» хэм тағы басқа мийнетлери хәр қыйлы көргизбелерде тамашагөйлердің дықкатын өзине тартады.

Тууылған үлке тәбияты хэм тарийхы художниктиң итибарын өзгеше көринисте тартады. Көплеген басқа кәсиплеслери сыяқлы А.Худайбергенов тематикалық хэм тарийхый жанрларға кеуил болды. Өзгеше мәдениет хэм тарийхый хәдийселер, халық дәстүрлери, миллий турмыстың айрықша көринислери, байрам-мерекелер хэмде қарақалпақ халық миллий қол-өңери ол дөреткен картиналарда хәр қыйлы образлар хэм тымсаллар арқалы көрсетип

берген. – «Қарақалпақ мадоннасы», «Бәхәр», «Нан.(Әкеме бағышлайман)», «Қурбанбек батыр (Триптих)», «Шымылдық», «Қызлар үйге кир» хәм көплеген басқа темадағы жумысларын мысал етип айтыўға болады. «Нан. Әкеме бағышлайман» картинасында-ақ липаслы ата хәм оның алдында ақ дастурзанда нан сүүретленген. Бул ақ кийимли кийели ата образында пүткил халық тымсалын-хақ кеўил, данышпан, күшли руўх, ал, көз қарасында терең қайғы хәм меҳрибанлықты көриўге болады. Ол ата-бабаларымызға орнатылған естелик киби мийнеттен пискен күшли қолларын төмен түсирип отып-бул қоллар тап хәзир

ЕЛДЫНГА 96 бет тусинемеди сызылып Ана жердиң пүткил сақый саўғасы -

Нанды үлкен хұрмет, муҳаббат хәм әлпешлеп алып жоқары көтерип алатуғынға уқсайды. Бул ата-балалар тымсалын көрсетиўши образ өзиниң барлық сүлдери менен келешек әўладқа бийбаха мийрас-жерге, мийнетке, тарийхқа сүйиспеншилик, тәбиятты қәстерлеў, уллы жастағыларға иззет хәм және көп нәрселер, яғный халық байлығы деп аталыўлы әсирлер даўамында әўладтан-әўладқа өтип турған мийрасларды бериўге таяр екенин аңлатады.

Скульптура - оның дөретиўшилигиниң қырларынан бири. Живописьте ең

баслы талап бул реңлерди көрсете алыў, олардағы нәзки бурылысларды жаксы сезиў болса, монументал өнерде, әсиресе скульптурада көлем хәм бослықты сезе билиў алдыңғы орында турады. Көлем хәм пропорциялық шешимлердиң анықлығы Бируни, Ибн Сина, С.П.Толстов портретлеринде айқын көзге тасланады.

- «Белгили илимпаз, археолог Сергей Павлович Толстовтың портретин өзгеше толқынланыў менен иследим. Жумысты басламастан алдын көп эскизлер иследим, оның өмирбаяны хәм айырым мийнетлери менен таныстым. Оның илимде хәм тарийхтағы дөреткен сенсациялық жаңалықлары, оның мийнетлери менен ҳайран қалдырды. Мен оның шахсына жүдә қызығып қалдым. Оның мийнет сүйгишлиги хәм өз кәсибине болған садықлығы хұрметке ылайық. Мен бул портретти бир күнде таярладым хәм бул дөретпе маған жүдә қәдирли» - деп ядына түсирди художник.

Живопись, графика

1979-ж. – Нөкисте туўылды.

1997-ж. – Ж.Шамуратов атындағы көркем-өнер училищесин тамамлады.

2004-ж. – К.Бекзод атындағы Ташкент Миллий сүүретлеу өнери хэм Дизайн институтын тамамлады.

2000-жылдан баслап Нөкис Ташкент көргизбелер қатнасыўшысы.

2000-ж. – Ташкент Жас сүүретшилер көргизбеси қатнасыўшысы.

2000-ж. – Ташкент «Шегаралар» көргизбеси қатнасыўшысы «Жол».

2001-ж. – «Узбекфильм» киностудиясында сүүретке алынған «Алпамыс» мультфильминде художник ассистент.

2004-ж. – «Бәхәр», Ташкент көргизбелер залында.

2004-ж. – «Жол», 2005 «Едиге», 2006 «Қара үй», 2008 «Арал».

2009-ж. – «Алпамыс» қалмақ ели, 120х70 .

2010-ж. – «Алпамыс» дастаны, 100х150.

2011-ж. – «Алпамыс» гүрес, 90х70.

2008-ж. – «Шанарақ».

2012-ж. – «Миллий аяқ ойыны» (танец), 90х70.

2011-ж. – Наўрыз байрамына сахна безеўи, Амфитеатр художник.

2012-ж. – Наўқыран Өзбекстан көргизбеси қатнасыўшысы «Ташкент», «Алпамыс» гүрес.

✓ □□□□□□ □. □□□□. к., м.б

□□□□□□ □. □□□□. □.□.

**«Қ□□□қ□□□□қ□□□□ х□□□□□□□лер□» китабына
кирген художниклер дизими:**

1. Савицкий Игорь Витальевич	1915-1984-жж.
2. Саипов Кыдырбай	1939-1972-жж.
3. Куттымуратов Жолдасбек Жантаевич	1934-ж.
4. Шпаде Альвина Андреевна	1935-ж.
5. Атабаев Аман Авезгельдиевич	1924-1985-жж.
6. Турениязов Дарибай	1928-2003-жж.

7. Еримбетов Абдулла	1931-ж.
8. Серекеев Базарбай	1942-ж.
9. Изентаев Жоллыбай Танирбергенович	1943-2009-жж.
10. Сапаров Узакберген	1943-ж.
11. Худайбергенов Муратбай Сапарович	1944-2006-жж.
12. Алибеков Ислам Майбасович	1945-2008-жж.
13. Лепесов Женис	1945-ж.
14. Атажанов Юсупбай	1949-ж.
15. Ищанов Музаффар Бурханович	1950-1984-жж.
16. Утегенов Амангелди Курбанбаевич	1951-ж.
17. Жапаров Василий	1951-ж.
18. Кутлымуратов Сабыр	1951-ж.
19. Раджапов Абдулла	1953-ж.
20. Тажимуратов Дарибай	1956-ж.
21. Байбосинов Сарсен Базарбаевич	1957-ж.
22. Айтмуратов Барлыкбай	1957-ж.
23. Жолымбетов Ибраим	1958-ж.
24. Тажимуратов Бердибай Аденбаевич	1959-ж.
25. Бердимбетов Мурат Маткурбанович	1959-2012-жж.
26. Ембергенова Гульнара Сабырбаевна	1961-ж.
27. Хожаметова Перуза	1962-ж.
28. Шарипов Нурсултан Базарбаевич	1963-ж.
29. Халиманов Виктор Владимирович	1978-ж.
30. Худайбергенов Ажинияз Муратбаевич	1978-ж.
31. Абатова Жалгас	1979-ж.

Китап муқабасында: Аман Матчановтың «Асқабақлар сүўретленген композициясы».

Darmenov Janjayxan – A'jiniyaz atındag'ı No'kis ma'mleketlik pedagogikalıq institutı su'wretlew o'ner ha'm injenerlik grafikası kafedrası baslıg'ı, □□□□□ педагогика ilimlerinin' kandidatı.

□□□□□□□□ □□□□□□ – □□□□□□□□□□□□ көркем өнер таныўшы

ҚАРАҚАЛПАҚСТАН ХУДОЖНИКЛЕРИ

Китап А'jiniyaz atındag'ı No'kis ma'mleketlik pedagogikalıq institutı Oqıw-metodikalıq ken'esi qararı (---- 2013-jılǵı №) menen baspadan shıǵ'arıwg'a usınılg'an.

Tex. redaktor U.B. Balımovı

Operator N. Nısanbaev

A'jiniyaz atındag'ı NMPİ redaktsiya-baspa bo'limi

A'jiniyaz atındag'ı NMPİ baspaxanasında basılg'an. 2011.

Buyırtpa № __. Nusqası – 100 dana. Formatı 60x84. Ko'lemi 3,5 b.t.
742005, No'kis qalası, A.Dosnazarov ko'shesi, 104. Reestr №